

**SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY,
AMRAVATI**

**THREE / FOUR YEARS DEGREE OF
BACHELOR OF SCIENCE**

**B.Sc Science Languages
GOEC & AEC
Semester - III and IV**

FACULTY: SCIENCE AND TECHNOLOGY

**(Courses effective from Academic Year 2025-26)
Under NEP 2020**

SYLLABUS

Table of Contents

TLE Scheme for SECOND YEAR: SEMESTER – III..... 8847

TLE Scheme for SECOND YEAR: SEMESTER – IV..... 8848

Examination and Assessment Process:.....

Examination, Evaluation and Assessment Scheme.....

Examination, Evaluation and Assessment Scheme.....

Continuous Assessment Tests (CAT)

Conduction of the Examination.....

SEMESTER – III.....

GOEC English - Shakespearean Drama

GOEC Marathi - नेतृत्व कौशल्य (Leadership Skills)

GOEC Hindi - हिंदी उपन्यास

GOEC Sanskrit - संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र काकोलूकीयम्

GOEC Urdu – Mintaqa-e-Barar ka Nasri Adab (منطقہء برار کا نثری ادب)

AEC -English Communication and Life Skills - III

AEC Marathi - अनुवाद प्रक्रिया

AEC Hindi - आत्मविश्वास और प्रेरणा-1

AEC Sanskrit - संस्कृत भाषाकौशल्य -1

AEC Urdu – Urdu Adab aur Adbi Riwayaat (اردو ادب اور ادبی روایات)

SEMESTER – IV.....

GOEC English - Short Stories

GOEC Marathi - सादरीकरण कौशल्य (Presentation Skills)

GOEC Hindi - हिंदी नाटक

GOEC Sanskrit - संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र लब्धप्रणाशम्

GOEC Urdu - Mintaqa-e-Barar ka Shairi Adab (منطقہء برار کا شعری ادب)

AEC English - English Communication and Life Skills - IV

AEC Marathi - संपादन कौशल्य

AEC Hindi - आत्मविश्वास और प्रेरणा- 2

AEC Sanskrit - संस्कृत भाषाकौशल्य - 2

AEC Urdu - Urdu Zaban Ablagh aur Media (اردو زبان ابلاغ اور میڈیا)

SEMESTER – IV.....

SEC ENGLISH ENGLISH FOR EMPLOYABILITY

SEC MARATHI कौशल्य वृद्धी अभ्यासक्रम

SEC HINDI सृजनात्मक लेखन

SEC SANSKRIT व्याकरण परिचय (संस्कृतपुष्पमाला)

SEC URDU Fundamental of Artificial Intelligence بنیادیات مصنوعی ذہانت

TLE Scheme for SECOND YEAR: SEMESTER – III

Mode of Teaching	Ver. No	The Vertical	Type of Course	Course Code	Course Name	Credits	Workload (Hrs/Week)	Vertical Workload (Hrs/Week)
Classroom Teaching / Demonstrative Teaching	c.	Generic/ Open Elective	GOEC- Theory	125209	Shakespearean Drama	2	2	2 x No. of Batches
				125233	नेतृत्व कौशल्य (Leadership Skills)	2	2	2 x No. of Batches
				125249	हिंदी उपन्यास	2	2	2 x No. of Batches
				125269	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र काकोलूकीयम्	2	2	2 x No. of Batches
				125289	Mintaga-e-Barar ka Nasri Adab (منطقهء برار کا نثری ادب)	2	2	2 x No. of Batches
	e.	AEC - English	Demonstrative	125211	English Communication and Life Skills - III	1	2	2 x No. of Batches
				125231	अनुवाद प्रक्रिया	1	2	2 x No. of Batches
				125251	आत्मविश्वास और प्रेरणा-1	1	2	2 x No. of Batches
				125271	संस्कृत भाषाकौशल्य -1	1	2	2 x No. of Batches
				125291	Urdu Adab aur Adbi Riwayaat (اردو ادب اور ادبی روایات)	1	2	2 x No. of Batches

TLE Scheme for SECOND YEAR: SEMESTER – IV

Mode of Teaching	Ver. No	The Vertical	Type of Course	Course Code	Course Name	Credits	Workload (Hrs/Week)	Vertical Workload (Hrs/Week)
Classroom Teaching / Demonstrative Teaching	c.	Generic/ Open Elective	GOEC- Theory	125210	Short Stories	2	2	2 x No. of Batches
				125234	सादरीकरण कौशल्य (Presentation Skills)	2	2	2 x No. of Batches
				125250	हिंदी नाटक	2	2	2 x No. of Batches
				125270	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र लब्धप्रणाशम्	2	2	2 x No. of Batches
				125290	Mintaqa-e-Barar ka Shairi Adab (منطقہء برار کا شعری ادب)	2	2	2 x No. of Batches
	e.	AEC - English	Demonstrative	125212	English Communication and Life Skills - IV	1	2	2 x No. of Batches
		AEC –Marathi	Demonstrative	125232	संपादन कौशल्य	1	2	2 x No. of Batches
		AEC- Hindi	Demonstrative	125252	आत्मविश्वास और प्रेरणा-2	1	2	2 x No. of Batches
		AEC- Sanskrit	Demonstrative	125272	संस्कृत भाषाकौशल्य -2	1	2	2 x No. of Batches
		AEC- Urdu	Demonstrative	125292	Urdu Zaban Ablagh aur Media (اردو زبان ابلاغ اور میڈیا)	1	2	2 x No. of Batches

Notes:

1. The strength of the batch of the Practical for UG Classes shall be 16 with an addition of 10% with the permission of Hon'ble Vice Chancellor. The number of the students required to constitute a batch or calculate the workload shall be in accordance with the relevant Government Resolution in force at the time, applicable to specific time, region, course type, mode of instruction, and other pertinent factors.
2. 1 Credit shall mean 1 Hour Teaching per Week per Semester (Total 15 Hrs/ Semester), the duration of 1 Teaching Period will be 60 Minutes. For Practical 1 Credit shall mean 2 Hour Teaching per Week per Semester (Total 30 Hrs/ Semester).
3. For Examination and Evaluation of Theory Courses, 40 % Marks shall be assigned to Internal Examination and 60% Marks shall be assigned to end-semester external university examination.
4. **Co-curricular Courses:** Health and wellness, Yoga Education, Sports and Fitness, Cultural Activities, NSS/NCC, Fine/Applied/Visual/Performing Arts During Semester I, II, III, IV, V and VI. These courses may be taught by Physical Education Director or may be assigned to Language Teacher by the Principal of HEI based on the expertise of the concerned.
5. **Value Education Courses** to be selected from the Basket of Courses provided by the University. These courses may be assigned to the Language Teacher by the Principal of HEI based on the expertise of the concerned.
6. **Generic / Open Elective Courses (GE/OE):** Courses to be selected from the Basket of Courses provided by the University
7. **Abbreviations:** Department Specific Core: DSC, Department Specific Elective: DSE, FSC: Faculty Specific Core, FSE: Faculty Specific Elective, Indian Knowledge System: IKS, Inter Faculty Specific Core: IFSC, Inter Faculty Specific Elective: IFSE, Theory: Th, Practical/Practicum: Pr, Environment Studies: ES, Pre-requisite Course mandatory if applicable: Prq, Laboratory: Lab (Practical), Generic/ Open Electives: OE; Vocational Skill and Skill Enhancement Courses: VSEC; Vocational Skill Courses: VSC; Skill Enhancement Courses: SEC; Ability Enhancement Courses: AEC; Value Education Courses: VEC; OJT: On Job Training: Internship/ Apprenticeship; Field projects: FP; Community Engagement and Service: CES; Co-curricular Courses: CC; RM: Research Methodology; Research Project: RP; MIL: Modern Indian Language

Examination and Assessment Process:

- ❖ The basic principle of the Credit framework is that Credits are a function of the successful completion of a program of study/ vocational education/ training and assessment. No Credit can be earned by the student unless the student is assessed for the achievement of the desired competencies and outcome of a program.
- ❖ Exit options are provided with Certificate, Diploma and Basic Bachelor's degrees to the students at the end of the second, fourth and sixth semesters of a Four Years Multidisciplinary Degree Programme. Students will receive a Bachelor's degree with Honors/ Research on successfully completing of all eight semesters of the UG Program either at a stretch or with opted exits and re-entries.
- ❖ For the smooth success of four-year degree programme with multiple entry and exit systems, the examination mode should be based on the combination of innovative trends in formative (informal and formal tests administered during the learning process) and summative (evaluation of students learning at the end of an instructional unit) examination modes in line with the UGC Report on 'Evaluation Reforms in Higher Educational Institutions (2019).

Examination, Evaluation and Assessment Scheme

The total marks for each Course shall be based on Continuous Assessment and Semester End Examination. Each theory course of Major, Minor, GE/OE, AEC, IKS, VEC as mentioned in **Teaching Learning Scheme** prepared by the Board of Studies shall be evaluated as per the scheme as mentioned in the following table-

Examination, Evaluation and Assessment Scheme

Vertical No.	The Vertical	Mode of Examination, Evaluation & Assessment	Theory				Theory (Total)		Practical				Practical (Total)	
			External		Internal				External		Internal			
			Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks	Max. Marks	Min. Marks
a	Major	External & Internal	30	9	20	6	50	20	25	10	25		50	20
b	Minor		30	9	20	6	50	20	25	10	25		50	20
c	Generic/ Open Elective		30	9	20	6	50	20	--	--	--		--	--
d	VSC	Internal	--	--	--	--	--	--	--	--	50	20	50	20
	SEC	Internal	--	--	--	--	--	--	--	--	50		50	20
e	AEC (Eng. & One MIL Composite)	External & Internal	30	9	20	6	50	20	--	--	--	--	--	--
	IKS (Generic)	External & Internal	30	9	20	6	50	20	--	--	--	--	--	--
	VEC	External & Internal	30	9	20	6	50	20	--	--	--	--	--	--
F	FP/CEP	Internal	--	--	--	--	--	--	--	--	50		50	20
	Internship/ Apprenticeship		Assessment of these verticals shall be based on various activities/practices. It shall be evaluated by giving maximum marks of 50 per 2 Credit Course with separate activity weightages/levels. A detailed SOP for this assessment process is prescribed for Phase I and Phase II											
	CC													

Continuous Assessment Tests (CAT)

For internal assessment, the Continuous Assessment Tests (CAT) shall be conducted as under-

- ❖ Three CAT each of 8 / 10 Marks (Theory) as applicable and 10 Marks (Practical).
- ❖ First on completion of 25% Syllabus of the course or on completion of 25 teaching days,
- ❖ Second on completion of 50% Syllabus of the course or on completion of 50 teaching days,
- ❖ Third on completion of 75% Syllabus of the course or on completion of 75 teaching days.
- ❖ Each concurrent assessment (CAT-I, II & III) will be mapped to relevant Course Learning Outcome.
- ❖ Total Performance in CAT (i.e. 40 %) shall be based on the **best two out of three** in CAT examinations
- ❖ Internal assessment shall be carried out by the respective course teacher by choosing variety of assessment tools/methods such as class test, record book, seminar, case study, field work, mini project work, quiz or any innovative method, which may be deemed to be appropriate for assessing the relevant course outcome.

Conduction of the Examination:

As per the scheme of teaching, learning, examination and evaluation, theory/practical examinations of Semester-I, II, III, IV, V, VI, VII and VIII shall be conducted by the University (except for Internal Examinations as applicable) at the end of each semester.

The theory/practical examinations of all the Semesters shall be held as per the following Schedule

Sr. No.	Name of the Examination	End Sem Examination	Supplementary Examination*
1	Semester-I, III, V and VII	Winter	Summer
2	Semester-II, IV, VI and VIII	Summer	Winter

* The University may evolve mechanism for conducting repeat end semester examination. Such repeat examinations shall have to be conducted within one month of the regular even semester examination and on demand examination.

1. The practical examination of all semesters shall be conducted by the University at the end of each semester. The HEI shall conduct the Practical examination of odd semesters as per the schedule announced by the University. **However, the appointment of the External and Internal Examiners shall be done by the Head or Principal of respective HEI to conduct external examination of the odd semester and the same should be communicated to the University before commencement of the practical examination.** The University shall conduct the external practical examination of all even semester by appointing external and internal examiners.
2. The examinations specified above shall be held twice in a year at such places and on such dates as may be prescribed by the University.
3. An applicant to an examination specified above, shall pursue a regular course of study in courses prescribed for the examination concerned for not less than one semester in a particular semester in a College/Institute/University department.
4. Provided that the student shall be eligible to appear for examination if -
 - a. He/she complies with the provisions of the Ordinance pertaining to the Examination in general from time to time.
 - b. He/she has prosecuted a regular course of study in a university department/college affiliated to the University.
 - c. He/she has in the opinion of the Principal shown satisfactory progress in his/her studies.
5. The provisions of Ordinance No. 6 and Ordinance No. 9 shall be *mutatis-mutandis* applicable to every collegiate/non-collegiate student.
6. The fees for each theory examination and practical examination conducted by the university shall be as prescribed by the University, from time to time.

B.Sc Science Languages
SEMESTER – III

Vertical C - Generic/ Open Elective	Type of Course	Course Code	Course Name
English	Theory	125209	Shakespearean Drama
Marathi	Theory	125233	नेतृत्व कौशल्य (Leadership Skills)
Hindi	Theory	125249	हिंदी उपन्यास
Sanskrit	Theory	125269	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र काकोलूकीयम्
Urdu	Theory	125289	Mintaga-e-Barar ka Nasri Adab (منطقہء برار کا نثری ادب)
AEC - English	Demonstrative	125211	English Communication and Life Skills - III
AEC –Marathi	Demonstrative	125231	अनुवाद प्रक्रिया
AEC- Hindi	Demonstrative	125251	आत्मविश्वास और प्रेरणा-1
AEC- Sanskrit	Demonstrative	125271	संस्कृत भाषाकौशल्य -1
AEC- Urdu	Demonstrative	125291	Urdu Adab aur Adbi Riwayaat (اردو ادب اور ادبی روایات)

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B. Sc. – Part- II Semester - III

Generic Open Elective Course (GOEC) English

SHAKESPEAREAN DRAMA

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	III	125209	Shakespearean Drama	2	30	2 Hrs	30 (Ext.) 20 (Int)

Course Objectives	- To enhance creative and critical acumen amongst students as an essential attribute in the globalized world. - To familiarize students with representative Shakesperean Drama within a significant number of historical, geographical and cultural contexts. - To develop an aesthetic appreciation for Shakespeare. - To understand the nature of theatres and audience of the Elizabethan age - To educate students in both originality and efficiency of English Language through study of literature. - To examine the characters and dramatic situations as depicted in the prescribed plays of Shakespeare in context to the situations in life. - To motivate the imaginative faculty and sharpen the creative and literary skills of students						
Course Outcomes	At the end of this course, students will be able to: - Students will be more equipped to face global challenges with their developed intellectual flexibility, creativity and learning cultural distinctions. - Students will be able to identify analyse, interpret and describe the critical ideas, values and contexts. - Students will be able to put forth ideas and values which will inform and impact society. - Students will be write analytically using language competencies and acquire expertise in research papers, critical essays and critical reviews. - Students will be able to imbibe ethical, moral, cultural national and humanistic values through literary representations.						
UNIT	CONTENTS						HOURS
Unit I	- Introduction To Shakespeare - Life of William Shakespeare - William Shakespeare's Literary Career - The Elizabethan Audience and Theatre						07
Unit II	- Shakespearean Comedies - As You Like It [abridged version] - Taming of the Shrew [abridged version]						08
Unit III	- Shakespearean Tragedies - King Lear [abridged version] - Macbeth [abridged version]						08

Unit IV	- Shakespeare's Plays - Julius Caesar [abridged version] - The Tempest [abridged version]	07
Note	Generic Open Elective Course (GOE) will be taught in an interactive mode through demonstration method. Hence, the BoS of Science Languages recommends 2 batches of 16 students each for practical input during the prescribed learning hours.	
Recommended Readings	- Six Tales from Shakespeare by E. F. DODD - Tales from Shakespeare by Charles & Mary Lamb - A Handbook to the works of William Shakespeare by Morton Luce (Goodwill Publishing House) - Edward Albert - History of English Literature - Stephen Greenblatt – Will in the World: How Shakespeare Became Shakespeare - A Background to the Study of English Literature by B. Prasad (Macmillan Publications) - The Cambridge Companion to Shakespeare, Cambridge University Press - Essay Bill Bryson- Shakespeare: Chapter 1- "In Search of Shakespeare" - An Outline History of English Literature by W. H. Hudson (B. I. Publication) - English Literature: An Introduction for Foreign Readers by R. J. Rees (Macmillan) - Drama: An Introduction by G.J. Watson (Macmillan)	
Pattern of Question paper and Distribution of Marks Maximum Marks: 30 Time: Two Hrs Question No. 01 (a) Three short answer questions to be attempted out of Five, in about 50 words from the topics given in Unit I & Unit II (3 X 2 = 6 marks) (b) Three long answer questions to be attempted out of Five, in about 100 words from the topics given in Unit I & Unit II (3X 3 = 9 marks) Question No. 02 (a) Three short answer questions to be attempted out of Five, in about 50 words from the topics given in Unit III & Unit IV (3 X 2 = 6 marks) (b) Three long answer questions to be attempted out of Five, in about 100 words from the topics given in Unit III & Unit IV (3 X 3 = 9 marks) Distribution of 20 Marks and Scheme of Internal Assessment Continuous Assessment Test CAT 1 (at least three) - 05 Active Participation in Department Activities CAT 2 - 05 Submission of Home assignment Cat - 3 - 5 Viva-Voce - 05		30 Marks

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती

Second Year Semester – III Level – 5.0

Generic/Open Elective Course/(OE) मराठी भाषा

Theory paper – 5 Course - 5 - 125233

पदवी द्वितीय वर्ष : सत्र स्तर 5

OE-05 अभ्यासपत्रिका - 05 : नेतृत्व कौशल्य (Leadership Skills)

Faculty	Science and Technology
Program	Three Year Six Semester Bachelors Degree (B.Sc.)
Vertical	C
Type of Choice	Basket – Other than faculty of science and technology
Name of Course	Generic / Open Elective Course / (OE)
विषय	मराठी भाषा
स्तर / Level	5.0
सत्र / Semester	III
अभ्यासक्रम संकेतांक : Course Code	125233
अभ्यासपत्रिका – 05- Course Name / Paper	OE – 05 Paper – 5 OE – अभ्यासपत्रिका – नेतृत्व कौशल्य - Leadership Skill
श्रेयांक / Credits	02
अध्यापन तास / Teaching Hours	30 तास (एका आठवड्यात 2 तास) 30 Hours (2 Hours per week)
परीक्षा कालावधी / Exam duration	2 तास / 2 Hours
एकूण गुण / Max Marks	50 – लेखी परीक्षा 30 व अंतर्गत मूल्यमापन 20

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.0	3	125233	नेतृत्व कौशल्य	02	30	2 Hours	30 (Ext.) 20 (Int)

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे : Course Objective :	- नेतृत्व गुण, नेतृत्व कौशल्य, व्यक्तीमत्व विकासाचे महत्वाचे साधन - मानवी जीवनामध्ये नेतृत्व कौशल्याची आवश्यकता व गरज याचे महत्व विद्यार्थ्यांना समजून येईल. - विद्यार्थ्यांचे संगठन कौशल्य नेतृत्व गुणांमुळे वाढीस लागते. (Organizing Skill) - लोकांना नेतृत्वगुणामुळे कार्यप्रवण करता येते. (Motivation / Activating)
अभ्यासपत्रीकेची फलनिष्पत्ती :	नेतृत्व कौशल्य (Leadership Skill) म्हणजे काय हे समजून घेता येईल.

Course Outcomes :	2) अनेक विद्याशाखेमध्ये नेतृत्व कौशल्य हा एक विषय असतो, हे लक्षात घेता येईल. 3) नेतृत्व कौशल्याचे विविध दृष्टीकोन आपल्याला सांगता येतील. 4) नेतृत्व कौशल्याचे महत्व, फायदे आणि नेतृत्वासाठी लागणारी गुणवैशिष्टे यांचा व्यक्तिमत्व विकासासाठी उपयोग होईल. 5) नवीन ज्ञान, कौशल्य आत्मसात करता येईल व जीवनाच्या सर्वच क्षेत्रात त्याची गरज असते, हे विद्यार्थ्यांना लक्षात येईल.
-------------------	---

Unit	Content	Hours	Marks
1) नेतृत्व कौशल्य : व्याख्या, स्वरूप	नेतृत्व म्हणजे काय? नेतृत्व कौशल्याचे स्वरूप. नेतृत्व कौशल्याचे विविध दृष्टीकोन / महत्व / गुण वैशिष्टे. अनेक विद्याशाखेशी नेतृत्व कौशल्याचा संबंध.	08	08
2) नेतृत्व कौशल्याची आवश्यकता / फायदे	दूरदृष्टी / उद्दिष्टे, नियोजन-कृती / धोरणे / लोकांना प्रेरित करणे-संघटीत करणे / साधन सामग्रीचा वापर / समाजाला मार्गदर्शन करणे / समाजाचे प्रबोधन / सहकार्य व समन्वय / कलागुणांना उत्तेजन / परिवर्तनाचा दूत.	07	07
3) नेतृत्व कौशल्याची आवश्यकता नेतृत्व कौशल्य कशी विकसित करावी?	नेतृत्व कौशल्य म्हणजे काय? नेतृत्व कौशल्य महत्वाचे फायदे. प्रभावी नेतृत्वासाठी लागणारे गुण. उर्जा, चैतन्य, उत्साह, कार्यक्षमता वाढवणे.	08	08
4) प्रभावी नेत्यांची ठळक गुण वैशिष्टे	1) सामाजिक गुण 2) संवाद कौशल्य 3) अभिप्रेरण क्षमता 4) मानसिक गुण 5) सकारात्मकता	07	07
एकूण ३० तास			

गुण विभागणी	लेखी परीक्षा – अंतर्गत मूल्यमापन -	30 गुण 20 गुण
एकूण गुण		50 गुण

Exam Duration	2 Hours	गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न : 1 अभ्यास घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न : 2 अभ्यास घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न : 3 अभ्यास घटकावर 01 लघूत्तरी प्रश्न	12 गुण 12 गुण 06 गुण

एकूण गुण		30 गुण
अंतर्गत मूल्यमापन	अभ्यासक्रमाशी निगडीत घटकावर आधारित	20 गुण
	Continuous Assessment Test CAT 1 (at least three) - 05	
	Active Participation in Department Activities CAT 2 - 05	
	Submission of Home assignment Cat - 3 - 5	
	Viva-Voce - 05	
एकूण गुण		50 गुण

संदर्भ ग्रंथ :

1) सॉफ्ट स्किल्स – अर्थात मृदू कौशल्य - ले. प्रा. सुधीर सेवेकर

प्रकाशक : विद्या बुक्स पब्लिशर्स, औरंगापुरा,
संभाजीनगर, औरंगाबाद.

2) व्यक्तिमत्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्य-
संपादक : डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेंद्र लेंडे,
वंदना महाजन,

प्रकाशक : अथर्व पब्लिकेशन धुळे, जळगाव

संत गाडगे बाबा अमरावती विश्वविद्यालय, अमरावती
NEP-2020 के अनुसार पाठ्यक्रम शैक्षणिक सत्र 2025 -2026
विद्याशाखा : विज्ञान और तकनीकी (Faculty of Science & Technology)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Program
B.Sc.II Year - Semester - III
बी.एससी. द्वितीय वर्ष - सत्र-3
Generic Open Elective Course (GOEC)

Course Code : 125249

Course Title : हिंदी उपन्यास

Semester	Level	Vertical Type (c)	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per week)	Total teaching Hours	Exam Marks	Internal Marks	Total Marks
B.Sc Semester-III	5	GOEC-Hindi Language	125249	हिंदी उपन्यास	2	2	2	30	30	20	50

Course Objective : / पाठ्यक्रम की निष्पत्ति (PSOs):	1. अहिन्दी भाषी छात्रों में हिंदी भाषा के प्रति रूचि निर्माण कराना। 2. हिंदी उपन्यास विधा की जानकारी से छात्रों को अवगत कराना। 3. 'निर्मला' उपन्यास के माध्यम से 'बेमेल' विवाह समस्या से छात्र परिचित होंगे। 4. छात्र हिंदी के प्रमुख उपन्यास सम्राट मुन्शी प्रेमचंद के व्यक्तित्व एवं कृतित्व से अवगत होंगे। 5. छात्रों के साहित्यिक ज्ञान को समृद्ध एवं सशक्त कराना। 6. छात्रों में हिंदी भाषा में व्यवहार एवं प्रयोग करने की क्षमता को विकसित कराना। 7. छात्रों में सामाजिक दायित्वों के प्रति जागरूकता निर्माण कराना।
Course Outcomes / प्रश्नपत्र की निष्पत्ति (Cos):	1. हिंदी की विभिन्न साहित्यिक विधाओं से परिचित होंगे। 2. उपन्यास अध्ययन के माध्यम से छात्रों में हिन्दी भाषा के प्रति रूचि बढ़ेगी। 3. हिंदी की विविधता और संपन्नता को छात्र समझेंगे। 4. हिंदी भाषा के साथ-साथ हिन्दी की साहित्यिक संपन्नता का ज्ञान छात्र प्राप्त करेंगे। 5. हिंदी की विविधता और संपन्नता से छात्रों की संवेदनाएं संस्कारित होगी।

पाठ्यक्रम/Syllabus**Course Code : 125249****Course Title : हिंदी उपन्यास****पाठ्यपुस्तक : "निर्मला" (उपन्यास) - प्रेमचंद****प्रकाशक : लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद**

इकाई (Unit)	पाठ्यक्रम/Syllabus	कुल तासिकाएँ (Total Period)
इकाई 1	❖ हिन्दी उपन्यास की : परिभाषा, स्वरूप एवं तत्व	6 घण्टे
इकाई 2	हिन्दी उपन्यास के विविध रूप एवं विशेषताएँ ❖ राजनैतिक उपन्यास ❖ सामाजिक उपन्यास ❖ ऐतिहासिक उपन्यास	5 घण्टे
इकाई 3	❖ प्रेमचंद का व्यक्तित्व एवं कृतित्व	5 घण्टे
इकाई 4	❖ निर्मला - प्रेमचंद	14 घण्टे
	कुल	30 घण्टे

प्रश्नपत्र का प्रारूप / Question Paper Format

इकाई -1	प्रथम इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखने होंगे।	4*2 = 8 अंक
इकाई-2	द्वितीय इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा।	7*1=7 अंक
इकाई-3	तृतीय इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के लिखने होंगे।	4*2 =8 अंक
इकाई- 4	चतुर्थ इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा।	7*1=7 अंक
कुल अंक		30 अंक

आंतरिक मूल्यांकन / Internal Assessment

।	10 अंक के लिए संपूर्ण पाठ्यक्रम पर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जाएंगे।	10 अंक
---	--	--------

2	अंतर्गत इकाई जाँच-परीक्षा (Unit Test)	10 अंक
	कुल अंक	20 अंक

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.Sc .II Semester-III

Vertical-C Generic / Open Elective Courses (OE) Sanskrit

Subject code - 125269

Subject Title - Theory III **संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र काकोलूकीयम्**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	III	125269	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र काकोलूकीयम्	02	30	2 Hrs.	30 (Ext.) 20 (Int)
अभ्यासाचे उद्दिष्ट Course Objectives		1. संस्कृत नीतिसाहित्यातील ओळख निर्माण करणे. विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील नीतिविषयक ग्रंथांचा परिचय करून देऊन त्यांच्या वाचन व भाषिक क्षमतेचा विकास करणे. 2. नीतिकथांमधील नैतिक मूल्यांची समज देणे: विद्यार्थ्यांना विविध नीतिकथांमधून जीवनोपयोगी नैतिक तत्त्वे व मूल्यांचे ज्ञान प्राप्त होईल. 3. तर्कशुद्ध आणि वास्तववादी विचारसरणीची ओळख: नीतिकथांमधून मांडलेले तर्कशुद्ध व वास्तववादी विचार विद्यार्थ्यांना समजतील आणि त्यातून त्यांनी विचारशक्ती विकसित करावी. 4. नीतिसाहित्याचे महत्त्व आत्मसात करणे: संस्कृत नीतिसाहित्याचे व्यावहारिक महत्त्व समजून घेऊन विद्यार्थ्यांनी ते आपल्या जीवनात उपयोगात					

	आणण्याचा प्रयत्न करावा.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	- विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील नीतिविषयक ग्रंथाचा परिचय होईल. - विद्यार्थ्यांना नीतिकथांमध्ये वर्णित विविध नीतिविषयांचे ज्ञान होईल. - विद्यार्थ्यांना नीतिकथातील तर्कशुद्ध व वास्तववादी विचारांची ओळख होईल. - विद्यार्थ्यांना नीतिसाहित्याचे महत्त्व आत्मसात करता येईल.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	चतुर्दन्तहस्तिकथा, शशकपिंजलकथा	08
Unit II	मूषिकाकथा, मित्रशर्माबाह्यणकथा	07
Unit III	मन्दविषसर्पकथा, स्वर्णषिवीकथा	08
Unit IV	खरनखरसिंहकथा, हरिदत्तब्राह्मणकथा	07

Model Questions External – 30	वरील चारही घटकावर आधारीत 02 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी सात म्हणजे एकूण 14 गुणांकरिता विचारले जातील. वरील चारही घटकावर आधारीत 04 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 16 गुणांकरिता विचारले जातील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)	
Internal – 20	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 20 गुणवरील चारही घटकाशी संबंधित राहिल	
1	५ गुणांसाठी संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील. Continuous Assessment Test CAT 1 (at least three) - 05 Active Participation in Department Activities CAT 2 - 05	10
2	Submission of Home assignment Cat - 3 - 5 परिसंवाद- 05	10

गुण विभागणी	लेखी परीक्षा –	30 गुण
	अंतर्गत मूल्यमापन -	20 गुण
	एकूण गुण	50 गुण

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati
B.SC- PART-II, SEMESTER-III
Generic Open Elective (GOEC)

MINTAQA-E-BARAR KA NASRI ADAB

منطقهء برار کا نثری ادب

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5	III	125289	Mintaga-e-Barar ka Nasri Adab منطقهء برار کا نثری ادب	2	30	Two Hour	30 + 20 = 50

نصابی خاکہ

1. برار ریجن کے اردو ادب کی اہم اصناف (افسانہ، ڈراما، طنز و مزاح، انشائیہ) کا تعارف کروانا۔ 2. علاقائی سطح پر اردو کے ممتاز ادباء کی خدمات، اسلوب اور ادبی شعور کو اجاگر کرنا۔ 3. براری ادب میں تخلیقی رجحانات، زبان و بیان، اور فکری جہات کا تنقیدی مطالعہ کروانا۔ 4. طلباء کو مقامی ادب اور قومی ادب کے باہمی تعلق سے روشناس کروانا۔ 5. برار کے افسانہ نگاروں کے کرداروں، موضوعات، اور اسلوبی پہلوؤں پر غور و فکر کروانا۔ 6. ڈرامے، طنز و مزاح اور انشائیہ جیسی اصناف میں علاقائی سطح پر رونما ہونے والی تخلیقی تبدیلیوں کا مطالعہ کروانا۔ 7. برار ریجن میں اردو ادب کے تاریخی و تہذیبی پس منظر کا اجمالی جائزہ پیش کرنا تاکہ طلباء ادب کو اس کے سیاق و سباق میں سمجھ سکیں۔ 8. مختلف اصناف میں علاقائی لب و لہجے، ضرب الامثال، اور محاوراتی رنگ کے استعمال کو نمایاں کرنا۔ 9. طلباء کو علاقائی ادب کی تدوین، اشاعت، اور اس کے تعلیمی و تحقیقی امکانات سے آگاہ کرنا تاکہ وہ آئندہ علمی و ادبی میدان میں سرگرم کردار ادا کر سکیں۔ 10. براری ادب میں موجود بین المتونی ربط (Inter-Textuality) اور قومی و عالمی ادبی رجحانات سے اس کے تعلق کا فہم پیدا کرنا۔	Course Objectives نصابی اہداف
1. طلباء برار کے اردو ادب کی مختلف اصناف کو پہچاننے اور سمجھنے کے قابل ہوں گے۔ 2. وہ علاقائی ادیبوں کے اسلوب، فکر اور موضوعات کا تنقیدی جائزہ لینے کی صلاحیت حاصل کریں گے۔ 3. طلباء افسانہ، ڈراما، طنز و مزاح اور انشائیہ کی فنی و اسلوبی خوبیوں کو پرکھ سکیں گے۔ 4. برار کے ادب میں سماجی، ثقافتی اور تہذیبی عناصر کی جھلک کو سمجھنے کے قابل ہوں گے۔ 5. براری ادب میں پیش آنے والے فکری، لسانی اور تہذیبی ارتقا کا تجزیاتی مطالعہ کر سکیں گے۔ 6. علاقائی ادب اور مرکزی اردو ادب کے مابین ربط و نسبت پر علمی و تنقیدی رائے قائم کر سکیں گے۔ 7. طلباء مقامی ادبی شخصیات اور ان کے فن پاروں کو ادبی تنقید کے معیار پر جانچ سکیں گے۔ 8. طلباء میں علاقائی ادب کے تحفظ، فروغ اور تجزیے کی تخلیقی صلاحیت پروان چڑھے گی۔ 9. طلباء براری ادب میں شامل بین المتونی حوالے اور عصری تقاضوں سے ہم آہنگ فکری رجحانات کا ادراک حاصل کریں گے۔ 10. طلباء اردو ادب کے مطالعاتی دائرے میں برار ریجن کی ادبی شناخت اور اس کے منفرد ادبی مزاج کو مؤثر طور پر پیش کرنے کے قابل ہوں گے۔	Course Outcomes حاصلاتِ تعلم

HOURS تدریسی اوقات	CONTENT مشمولات	UNIT NO. یونٹ نمبر
07	1. اسکول : میم ناگ 2. دستک : مظہر سلیم 3. بون سائی : محمد یحییٰ جمیل 4. شہر کی چوری : محمد طارق	یونٹ اول افسانہ
08	1. لیٹر پیڈ : شکیل اعجاز 2. شکنتلا : بابو آر کے 3. انقلاب خیر آباد : سعید احمد خان 4. کلام برا ئے کلام : غلام صوفی حیدری	یونٹ دوم طنزومزاح

07	1. انٹر لائن : ڈاکٹر محمد اسد اللہ 2. سڑک : ڈاکٹر سید صفدر 3. آم : شیخ رحمن 4. نوٹ : رحمت اللہ خان مالوی	یونٹ سوم انسانیہ
08	1. بس اسٹاپ : پروفیسر سید معز الدین فاروق	یونٹ چہارم ڈرامہ

انتخابِ ادبیاتِ برار مرتب: ڈاکٹر محمد عظیم الدین ISBN: 978-93-49456-11-2 ناشر: مدر انڈیا پبلیکیشن، جمیل کالونی، امرؤتی، مہاراشٹر، 444605 ----- Intekhab-e-Adabiyat-e-Barar Edited by: Dr. Mohammed Azeemuddin ISBN: 978-93-49456-11-2 Publisher: Mother India Publication, Jamil Colony, Amravati, Maharashtra. PIN: 444605	Text/Reference Books ٹیکسٹ/حوالہ جاتی کتب
--	--

Marks نمبرات	Evaluation Procedure تشخیص کا طریقہ کار	Evaluation Types تشخیص کی اقسام
30	امتحانی پرچے کا نمونہ ❖ سوال نمبر 1: (یونٹ اول پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے۔ (10 Marks) ❖ سوال نمبر 2: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے۔ (10 Marks) ❖ سوال نمبر 3: (یونٹ سوم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے۔ (05 Marks) ❖ سوال نمبر 4: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے۔ (05 Marks)	University Examination یونیورسٹی امتحان
20	درسگاہی تشخیص (Assessment) 1. تشخیصی جانچ (کلاس ٹیسٹ) 2. اسائنمنٹس / پروجیکٹ 3. پریزنٹیشنز / پرفارمنس 4. کلاس میں شرکت	Internal Assessment درس گاہی تشخیص

===== تمام شد =====

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY, AMRAVATI

THREE YEAR UNDERGRADUATE

PROGRAMME B.Sc Science Languages AEC Semester - III

FACULTY: SCIENCE AND TECHNOLOGY

**(Courses effective from Academic Year 2025-26)
Under NEP 2020**

SYLLABUS

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B. Sc. – Part- II Semester - III

ABILITY ENHANCEMENT COURSE [AEC]

ENGLISH COMMUNICATION AND LIFE SKILLS - III

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	III	125211	English Communication and Life Skills - III	1	15	1 Hr	25 (15+10)

Course Objectives	- To make undergraduate students proficient in everyday communication skills using English language. - To provide them with a solid understanding of the process of interpersonal communication.	
Course Outcomes	<i>At the end of this course, students will be able to:</i> - Demonstrate moderate ability to understand and avoid some of the commonly made mistakes in spoken and written English especially the ones made by speakers of English as a Second Language. - Know the difference between resume and CV and be able to write both. - Write basic reviews of books and films. - Get to know the basics of academic writing.	
UNIT	CONTENTS	HOURS
Unit I: Common Errors in Spoken and Written English	Understanding and avoiding common errors in spoken and written English in following areas: - Errors with tenses - Prepositional errors - Errors in subject-verb agreement. - Errors in the use of articles.	08
Unit II: Writing Skills	- Writing resume and CV. - Writing event reports / news. - Writing book reviews and film reviews. - Introduction to academic writing.	07
*Ability Enhancement Course (AEC) is being an interactive mode through demonstration method, the BoS of Science Languages recommended 2xNo.of Batches of the laboratory for the learning hours. The above prescribed syllabi course should be conducted in an interactive mode through demonstration, using appropriate tools for the batches of the laboratory		
References	BOOKS <i>Common Errors in Everyday English- Saumya Sharma,</i> Oxford University Press (ISBN: 9780199466757). <i>Common Errors in Everyday English: English-Hindi Edition.</i>	

	Saumya Sharma, Oxford University Press (ISBN: 9780199485147) • <i>Common Mistakes at Proficiency and How to Avoid Them</i>- Julie Moore, Cambridge University Press (ISBN: 9780521606837. • <i>CVs and Job Applications</i>- Judith Leigh, Oxford University Press (ISBN: 9780195677447) • <i>Technical Communication, Principles and Practice</i>- Meenakshi Raman, Sangita Sharma. Oxford University Press, 3rd edition ISBN: 9780199457496 • <i>A Course in English Communication for the Learners of English as a Second Language</i> – Madhavi Apte, PHI Learning, ISBN: 9788120330726 • <i>Communication Skills</i> – Sanjay Kumar and Pushpa Lata, 2nd edition, Oxford University Press, ISBN: 9780199457069 • <i>A Course in Academic Writing</i>- Renu Gupta, Orient Blackswan. ISBN: 978-9386689634 WEBSITES AND ONLINE RESOURCES (For teachers and students): British Council Resources on Writing Skills: • Writing Film Reviews: https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-secondary/lesson-plans/pre-intermediate-a2/film-reviews • Writing Book Reviews: https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-adults/activities/intermediate-b1/sitcom-activity-review-writing • Writing About the Past Events: https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/n-p/narrative-tenses • Writing a News Report: https://www.teachingenglish.org.uk/teaching-resources/teaching-secondary/lesson-plans/pre-intermediate-a2/writing-news-report Resources on CV/Resume Writing: • https://www.britishcouncil.in/blog/how-write-cv-or-resume • https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/writing/b2-writing/cv Resources on Academic Writing: • <i>University Material</i> (Joshua Thorpe): https://universitymaterial.com/ Oxford University Press, India: https://elt.oup.com/ Cambridge English: https://www.cambridgeenglish.org/ Regional English Language Office (RELO), US Embassy, India: https://in.usembassy.gov/education-culture/study-usa/regional-english-language-office-relo/
Pattern of Question paper and Distribution of Marks	15

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती NEP 2020 नुसार नियोजित
अभ्यासक्रमातील समाविष्ट घटकाची रूपरेषा

घटक - AEC ABILITY ENHANCEMENT COURSE

शैक्षणिक सत्र 2025-26

विद्याशाखा विज्ञान आणि तंत्रज्ञान भाषा समूह

Science and Technology Science Language Group Minor Discipline

Subject Marathi (भाषा)

Level 5 vertical c

Credit allotted 01

(01 hours per week)

Course code 125231

शीर्षक - Title AEC (Ability Enhancement Course)

B.Sc. Part 2 (Sem 3)

विषय :- मराठी

(अनुवाद प्रक्रिया)

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credit(s)	Teaching Hours	Exam Duration	Max. marks
5	03	125231	अनुवाद प्रक्रिया	01	1 Hr/ Week	01 Hr	15

Course Objectives अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	• विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती साधणे.
	• विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढविणे.
	• विद्यार्थ्यांचे करिअर साध्य करणारी क्षमता विकसित करणे.
	• विद्यार्थ्यांचे भाषिक आणि सांस्कृतिक ज्ञान वाढीस लावणे.
Course Outcomes अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	➤ विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती साध्य करता येईल.
	➤ विद्यार्थ्यांचा आत्मविश्वास वाढीस लागेल.
	➤ विद्यार्थ्यांमध्ये करिअर साध्य करणारी क्षमता विकसित होईल.
	➤ विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक आणि सांस्कृतिक ज्ञान वाढीस लागेल.

Unit	Contents	Hours	Marks
1. अनुवाद संकल्पना	1. भारताचा बहुभाषिकता 2. अनुवादाचे सांस्कृतिक महत्त्व 3. भाषांतर युगाचे फलित	8	8
2. अनुवाद - भाषांतर, रूपांतर	1. अनुवाद - भाषांतर, रूपांतर 2. अनुवादाचे गुण आणि पूर्वतयारी	7	7

Ability Enhancement Course (AEC) is being an interactive mode through demonstration method, the BoS of Science Languages recommended 2xNo. of Batches of the laboratory for the learning hours.

The above prescribed syllabi should be conducted in an interactive mode through demonstration, using appropriate tools for the batches of the laboratory.

संदर्भ ग्रंथ -

अनुवादप्रक्रिया - डॉ. नंदकुमार मोरे

प्रश्नपत्रिका स्वरूप (15 गुण)

घटक एक

प्रश्न क्र. 01 प्रथम घटकांमधून चार लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील त्यापैकी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असेल. (04X 02=08)

घटक दोन

प्रश्न क्र. 02 द्वितीय घटकांमधून तीन दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारले जातील त्यापैकी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असेल (3.5 X 02 = 07)

अंतर्गत मूल्यमापन (10 गुण)

- 01) दिलेल्या अभ्यासक्रमावर चार गुणांसाठी वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील गुण - 04
- 02) घटक चाचणी मूल्यमापन गुण- 04
- 03) उत्स्फूर्त भाषण मूल्यमापन गुण 02

संत गाडगे बाबा अमरावती विश्वविद्यालय, अमरावती
NEP-2020 के अनुसार पाठ्यक्रम शैक्षिक सत्र 2025-2026
संकाय : विज्ञान और तकनीकी (Faculty : Science & Technology)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Programme
B.SC -II- Semester-III (Level-5)
बी.एससी. द्वितीय वर्ष- सत्र- III (स्तर-5)
(AEC) ABILITY ENHANCEMENT COURSE
क्षमता वर्धन पाठ्यक्रम - Hindi Language- हिंदी भाषा
Course Code : 125251
Course Title : आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -1

Semester	Level	Vertical Type (e)	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per week)	Total teaching Hours	Exam Marks	Internal Marks	Total Marks
B.Sc.Semester-III	5	AEC- Hindi Language	125251	आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -1	1	1	1	15	15	10	25

Course Objective : / पाठ्यक्रम की निष्पत्ति (PSOs):	- छात्रों को इस किताब के अध्ययन से उनके लिए यह आत्मविश्वास और प्रेरणादायक सिद्ध होगी। - छात्रों को विभिन्न लेखन कार्य के माध्यम से अध्ययन में रूचि निर्माण होगी। - व्यक्तिगत विकास और व्यावसायिक सफलता की कुंजी सिद्ध होगी। - छात्र के जीवन में निश्चित ही इसके अध्ययन से सकारात्मक बदलाव लाने में सहायक होगी। - हिंदी भाषा की विशेषताओं से छात्रों को परिचित कराना। - हिंदी की विभिन्न विधाओं के ज्ञान को लेकर छात्रों में रूचि निर्माण कराना।
Course Outcomes / प्रश्नपत्र की निष्पत्ति (Cos):	“जीत आपकी” पुस्तक के अध्ययन से छात्रों में नवचेतना तथा आत्मविश्वास विकसित हुआ। - शिव खेड़ा जी के व्यक्तित्व और कृतित्व के अध्ययन से छात्र परिचित हुए। - छात्रों में इस पुस्तक के अध्ययन से स्व-सहायता और प्रेरणादायक बनने की जिज्ञासा निर्माण हुई। - छात्रों में सामाजिक दायित्वों के प्रति जागरूकता निर्माण कराना।

पाठ्यक्रम (Syllabus)**Course Code : 125251****Course Title : आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -1****पाठ्यपुस्तक : “जीत आपकी” - शिव खेड़ा****प्रकाशक : Bloomsbury Publishing India Private Limited, New Delhi**

इकाई (Unit)	पाठ्यक्रम (Syllabus)	कुल तासिकाएँ (Total Period)
इकाई 1	❖ सफलता के लिए प्रेरणात्मक उद्घरण ❖ प्रेरक वक्ता के रूप में शिव खेड़ा का योगदान	05 घण्टे
इकाई 2	❖ शिव खेड़ा के व्यक्तित्व और कृतित्व का अनुशीलन ❖ “जीत आपकी” - शिव खेड़ा (अध्याय 1 से 5 तक)	10 घण्टे
	कुल	15 घण्टे

प्रश्नपत्र का प्रारूप / Question Paper Format

प्रश्न	प्रश्नपत्र का प्रारूप	कुल अंक
प्रश्न-1	इकाई -1 से दो लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा।	05 *01 = 05
प्रश्न -2	इकाई -2 से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखने होंगे।	05 *02 = 10
	कुल अंक	05+10 =15

आंतरिक मूल्यांकन / Internal Assessment

1	05 अंक के लिए संपूर्ण पाठ्यक्रम पर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जाएंगे।	05 अंक
2	गृहपाठ	05 अंक
	कुल अंक	10 अंक

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
 NEP 2020 नुसार अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष 2025-26
 विद्याशाखा: विज्ञान (Faculty: Science)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Programme
 (बी. एस्सी द्वितीय वर्ष-सत्र 3- स्तर 5)
 Second Year: Semester 3 Level 5
 Vertical- e
 Course code: 125271
 Ability Enhancement Course (AEC)
 Title- अभ्यासपत्रिका 3
 Sanskrit

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credit	Teaching hours	Exam Duration	Max Marks	Internal Marks	Total
5.0	3	125271	संस्कृत भाषाकौशल्य -1	1	1	1 hr.	15	10	25

Objectives विषयाचे उद्दिष्टे	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषेतील औपचारिक वाक्यरचनेचा परिचय व्हावा. 2. विद्यार्थ्यांना संस्कृतमधील सोप्या वाक्यप्रकारांची समज व त्यांची रचना समजावी. 3. विद्यार्थ्यांना लकार (काल) व विभक्तींची ओळख होऊन त्यांचा उपयोग करता यावा. 4. विद्यार्थ्यांना संस्कृत व्याकरणातील समासांचे प्रकार व धातुसाधित अव्ययांचे महत्त्व समजावे. 5. विद्यार्थ्यांना संस्कृत भाषा समजून घेण्याची व नेमकी वापरण्याची क्षमता विकसित व्हावी.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील औपचारिकवाक्यांचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील सोप्या वाक्यांचा व वाक्यप्रकारांचा परिचय करून होईल. 3. विद्यार्थ्यांना लकार, विभक्ती आदींची ओळख होईल. 4. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील समास व धातुसाधित अव्यये यांचे महत्त्व अवगत होईल.

Units	Contents	Workload Allotted	Weightage of marks allotted
Unit I	स्वबलं परिज्ञाय व्यवर्हतव्यम् (विविध प्रकारचे नाम परिचय) डॉ बाबासाहेब आम्बेडकराः (धातुसाधितविशेषणे व क्रियापदे)	7 Hr	7 Marks
Unit II	रसिकलालिता लता (समासपरिचयः) रामचरितम् (परोक्षभूतकाळपरिचय)	8 Hr	8 Marks
References	संस्कृतपुष्पमाला – नागपुर विद्यापीठ प्रकाशन, नागपुर		
Model Questions	वरील दोनही घटकावर आधारित 1 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 7 गुणांकरिता असेल. वरील दोनही घटकावर आधारित 2 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारले जातील.		
External-15 Internal -10 Total -25	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण वरील चारही घटकांशी संबंधित 05 बहुपर्यायी प्रश्न 05 गुणांसाठी घटकचाचणीत विचारले जातील. घटक चाचणी- मूल्यमापन (गुण ०5)		

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati
B.SC- PART-II SEMESTER-III

**ABILITY ENHANCEMENT COURSE [AEC]
URDU ADADB AUR ADBI RIWAYAAT**

اردو ادب اور ادبی روایات

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5	III	125291	Urdu Adab aur Adbi Riwayaat اردو ادب اور ادبی روایات	1	15	One Hour	15 + 10 = 25

نصابی خاکہ

11. اردو ادب کی تاریخ کا ایک جامع جائزہ فراہم کرنا، جس میں اس کے ابتدائی ادوار سے لے کر جدید دور تک کے ارتقاء کا سراغ لگایا جائے۔ 12. طلباء کو اردو ادب کی اہم اصناف، بشمول شاعری (غزل، نظم، قصیدہ)، فکشن (ناول، افسانہ)، ڈرامہ، اور نثر سے روشناس کرانا۔ 13. ادبی متون کی تنقیدی تفہیم کو فروغ دینا، جس میں موضوعات، اسالیب اور ادبی تکنیکوں کے تجزیے پر توجہ مرکوز کی جائے۔ 14. اردو ادب کی تشکیل کرنے والے سماجی و ثقافتی پس منظر کی طلباء کی تفہیم کو بڑھانا، تاریخی واقعات، سماجی تحریکوں، اور ثقافتی رجحانات کے اثرات کا جائزہ لینا۔	Course Objectives نصابی اہداف
11. طلباء اردو ادب کی تاریخ اور ارتقاء کی مکمل تفہیم کا مظاہرہ کر سکیں گے۔ 12. طلباء اردو ادب کی مختلف ادبی اصناف کی امتیازی خصوصیات کی شناخت اور تجزیہ کر سکیں گے۔ 13. طلباء ادبی متون کا تنقیدی جائزہ لے سکیں گے، مناسب ادبی نظریات اور تجزیاتی ٹولز کا اطلاق کرتے ہوئے۔ 14. طلباء اردو ادب اور اس معاشرے اور ثقافت کے درمیان پیچیدہ تعلق کو سمجھنے کا مظاہرہ کر سکیں گے جس میں یہ تخلیق کیا جاتا ہے۔	Course Outcomes حاصلاتِ تعلم

HOURS تدریسی اوقات	CONTENT مشمولات	UNIT NO. یونٹ نمبر
08	1. اردو زبان و ادب کا آغاز اور ابتدائی ارتقاء۔ 2. اردو پر فارسی اور عربی ادب کے اثرات۔ 3. مختلف ادوار میں ادب کی سرپرستی۔ 4. ابتدائی ادبی اشکال اور تحریکیں۔ 5. غزل: اس کی ہیئت، موضوعات، اور ارتقاء؛ میر تقی میر، مرزا غالب، اور میر انیس جیسے اہم غزل گو شعراء۔ 6. نظم: ایک الگ صنف کے طور پر اس کا ظہور؛ نمایاں نظم نگار۔ 7. قصیدہ: اس کی ساخت اور اہمیت کا مختصر تعارف۔	یونٹ اول اردو ادب کی بنیادیں اور شعری اصناف
07	1. ناول: اردو ناول کا آغاز اور ارتقاء؛ پریم چند، کرشن چندر، اور قرۃ العین حیدر جیسے اہم ناول نگار۔ 2. افسانہ : ایک مقبول صنف کے طور پر اس کا عروج؛ سعادت حسن منٹو، عصمت چغتائی، اور راجندر سنگھ بیدی جیسے ممتاز افسانہ نگار۔ 3. ڈرامہ: اردو ڈرامے کی نشوونما؛ ڈرامہ نگاروں کی خدمات کا مختصر جائزہ۔ 4. نثر: مختلف نثری اشکال کا ارتقاء، بشمول مضامین، سوانح عمری، سفرنامے، اور ادبی تنقید۔ 5. ادبی متون کا تنقیدی مطالعہ (موضوعات، اسالیب، ادبی تکنیکیں)۔	یونٹ دوم اردو نثر کی اصناف اور تنقیدی تفہیم

1. تاریخ ادب اردو: نور الحسن نقوی 2. تاریخ ادب اردو: رام بابو سکسینہ 3. آبِ حیات: محمد حسین آزاد 4. مقدمہ شعر و شاعری: الطاف حسین حالی 5. ادبی اصناف: گیان چندر جین 6. اردو کی شعری و نثری اصناف: مجید بیدار 7. آؤ شاعری سیکھیں: محمد اسامہ سرسری	Reference Book حوالہ جاتی کتب
---	--

Marks نمبرات	Evaluation Procedure تشخیص کا طریقہ کار	Evaluation Types تشخیص کی اقسام
15	امتحانی پرچے کا نمونہ سوال نمبر 1: (یونٹ I کی بنیاد پر): 04 میں سے 02 سوالوں کے جوابات دینے ہیں۔ سوال نمبر 2: (یونٹ II کی بنیاد پر): 04 میں سے 02 سوالوں کے جوابات دینے ہیں۔	Class Examination اختتامی امتحان
10	درسگاہی تشخیص (Assessment) 5. مسلسل تشخیصی ٹیسٹ 6. اسائنمنٹس 7. پریزنٹیشنز 8. کلاس میں شرکت	Internal Assessment درس گاہی تشخیص

B.Sc Science Languages

SEMESTER – IV

Vertical C - Generic/ Open Elective	Type of Course	Course Code	Course Name
English	Theory	125210	Short Stories
Marathi	Theory	125234	सादरीकरण कौशल्य (Presentation Skills)
Hindi	Theory	125250	हिंदी नाटक
Sanskrit	Theory	125270	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र लब्धप्रणाशम्
Urdu	Theory	125290	Mintaqa-e-Barar ka Sha'irī Adab منطقہء برار کا شعری ادب
AEC - English	Demonstrative	125212	English Communication and Life Skills - IV
AEC –Marathi	Demonstrative	125232	संपादन कौशल्य
AEC- Hindi	Demonstrative	125252	आत्मविश्वास और प्रेरणा-2
AEC- Sanskrit	Demonstrative	125272	संस्कृत भाषाकौशल्य -2
AEC- Urdu	Demonstrative	125292	Urdu Zaban, Ablagh aur Media اردو زبان، ابلاغ اور میڈیا

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati**B. Sc. – Part- II Semester - IV****Generic Open Elective Course (GOEC)****SHORT STORIES**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	IV	125210	Short Stories	2	30	2 Hr	30 (Ext.) 20 (Int)

Course Objectives	- To develop an understanding of key literary elements (theme, character, setting, plot, style) through selected short stories. - To explore the cultural, philosophical, and social concerns represented in the works of Tagore, O. Henry, Chekhov, and Ruskin Bond. - To help students appreciate short story as a genre of Literature. - To analyse the narrative techniques and stylistic features used by different writers from various literary traditions. - To interpret themes of irony, morality, human psychology, and socio-political issues embedded in literary texts. - To enhance critical and creative thinking through the study of character development and conflict resolution in short fiction. - To improve language skills such as comprehension, vocabulary, and analytical writing through textual analysis. - To compare and contrast different authorial perspectives and narrative voices from Eastern and Western literature. - To foster empathy and ethical awareness by engaging with universal human experiences depicted in the stories.	
Course Outcomes	After successful completion of the course, students will be able to: - Identify and explain key themes, characters, and literary devices in selected short stories. - Analyse how cultural and historical contexts shape literary narratives and character motivations. - Demonstrate the ability to critically interpret and write about short fiction with clarity and coherence. - Evaluate the ethical and philosophical dimensions of literary texts, particularly those involving moral dilemmas and social justice. - Compare narrative styles of different authors and appreciate their unique contributions to world literature. - Apply literary analysis to broader discussions on human behaviour, emotion, and values. - Participate in class discussions and presentations with improved confidence, critical insight, and communication skills. - Utilize knowledge of short stories to draw connections between literature and contemporary human issues.	

UNIT	CONTENTS	HOURS
Unit I	Rabindranath Tagore : 1. The Kabuliwala 2. The Postmaster 3. The Homecoming	07
Unit II	O. Henry; 1. The Gift of the Magi 2. The Last Leaf 3. The Ransom of Red Chief	08
Unit III	Anton Chekhov : 1. The Black Monk 2. Fat and Thin 3. The Bet	08
Unit IV	Ruskin Bond : 1. The Eyes Are Not here 2. The Thief 3. The Woman on Platform 8	07
Note	Generic Open Elective Course (GOE) will be taught in an interactive mode through demonstration method. Hence, the BoS of Science Languages recommends 2 batches of 16 students each for practical input during the prescribed learning hours.	
Recommended Readings	• Reference Books & Collections 1. Selected Short Stories of Rabindranath Tagore • Publisher: Macmillan India / Rupa Publications / Penguin India • Editor/Translator: William Radice (highly recommended) 2. The Oxford Tagore: Selected Short Stories • Publisher: Oxford University Press • Editor/Translator: Sukanta Chaudhuri 3. Rabindranath Tagore: An Anthology • Publisher: National Book Trust, India 4. Rabindranath Tagore: Short Stories (World Classics) • Publisher: Fingerprint! Publishing / Maple Press 1. The Best Short Stories of O. Henry • Publisher: Modern Library / Rupa Publications / Fingerprint Classics 2. The Complete Works of O. Henry • Publisher: Doubleday or Bantam Classics (various editions) 3. 100 Selected Stories by O. Henry • Publisher: Wordsworth Classics / Penguin Classics 1. Anton Chekhov: Selected Stories • Translator: Richard Pevear & Larissa Volokhonsky • Publisher: Modern Library / Vintage Classics 2. The Essential Tales of Chekhov • Editor: Richard Ford • Publisher: Ecco Press / Harper Perennial 3. Chekhov: The Major Plays and Stories • Editor: Ann Dunnigan or Ronald Hingley (various editions) 1. Collected Short Stories • Author: Ruskin Bond • Publisher: Penguin India 2. The Night Train at Deoli and Other Stories • Author: Ruskin Bond	

	• Publisher: Penguin India 3. Classic Ruskin Bond • Publisher: Rupa Publications 4. The Best of Ruskin Bond • Publisher: Penguin Books India	
Model Questions	Pattern of Question paper and Distribution of Marks Maximum Marks: 30 Time: Two Hrs Question No. 01 (a) Three short answer questions to be attempted out of Five, in about 50 words from the topics given in Unit I & Unit II (3 X 2 = 6 marks) (b) Three long answer questions to be attempted out of Five, in about 100 words from the topics given in Unit I & Unit II (3X 3 = 9 marks) Question No. 02 (a) Three short answer questions to be attempted out of Five, in about 50 words from the topics given in Unit III & Unit IV (3 X 2 = 6 marks) (b) Three long answer questions to be attempted out of Five, in about 100 words from the topics given in Unit III & Unit IV (3 X 3 = 9 marks) Distribution of 20 Marks and Scheme of (SEC) Practical Internal Assessment Continuous Assessment Test CAT (at least three) - 05 Active Participation in Department Activities -05 Submission of Home assignment -5 Viva-Voce - 05	30 Marks

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
 राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 नुसार अभ्यासक्रम 2025-26
 विद्याशाखा : Faculty of Science and Technology Science Language Group
 त्रिवार्षिक सहा सत्रांचा पदवी अभ्यासक्रम : विज्ञान स्नातक
 (Three Year Six Semester Bachelors Degree Program)
 Second Year Semester –IV Level – 5
 Generic/Open Elective Course/(OE)
 (Basket – Other than faculty of science and technology science language group)
 Theory Paper – 6 Course - 5 - 125234
पदवी द्वितीय वर्षे : सत्र स्तर 5
OE-06 अभ्यासपत्रिका - 06 : सादरीकरण कौशल्य (Presentation Skills)

Faculty	Science and Technology
Program	Three Year Six Semester Bachelors Degree (B.Sc.)
Vertical	C
Type of Choice	Basket – Other than faculty of science and technology
Name of Course	Generic / Open Elective Course / (OE)
विषय	मराठी भाषा
स्तर / Level	5.0
सत्र / Semester	IV
अभ्यासक्रम संकेतांक : Course Code	125234
अभ्यासपत्रिका – 06- Course Name / Paper	OE – 06 Paper – 6 OE – अभ्यासपत्रिका – सादरीकरण कौशल्य.
श्रेयांक / Credits	02
अध्यापन तास / Teaching Hours	30 तास (एका आठवड्यात 2 तास) 30 Hours (2 Hours per week)
परीक्षा कालावधी / Exam duration	2 तास / 2 Hours
एकूण गुण / Max Marks	50 – लेखी परीक्षा 30 व अंतर्गत मूल्यमापन 20

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Maximum Marks
5.0	4	125234	सादरीकरण कौशल्य	02	30	2 Hours	30 (Ext.) 20 (Int)

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे : Course	1. विद्यार्थी जीवनात व त्यानंतरच्या करिअरमध्ये सादरीकरणाची, विषय मांडण्याची कौशल्य (Presentation Skill) विद्यार्थ्यांना सद्याच्या काळात आवश्यक आहेत.
-------------------------------------	--

Objective :	2. तंत्रज्ञानाच्या विकासांमुळे अनेक दृकश्राव्य उपकरणे, powarpoint Slides इत्यादींच्या सादरीकरणासाठी हे कौशल्य महत्वपूर्ण आहे. 3. सद्याच्या तंत्रायुगाच्या काळात सादरीकरणाचे महत्व वाढले आहे. अनेक प्रसंगी अभ्यासपूर्ण सुनियोजित पद्धतीने व्हावे लागते. त्यासाठी हे कौशल्य आवश्यक आहे. 4. प्रत्येक क्षेत्रात प्रसंगापरत्वे सादरीकरण करावे लागते. त्यामुळे ते शास्त्रशुद्ध पद्धतीने शिकता येईल
अभ्यासपत्रीकेची फलनिष्पत्ती : Course Outcomes :	1. विद्यार्थ्यांना त्यांच्या करिअरच्या संधीसाठी सादरीकरण कौशल्य आवश्यक आहे. 2. प्रसंगापरत्वे आपल्या दैनंदिन जीवनात अनेक विषयाची मांडणी शास्त्रशुद्ध, परिपूर्ण रितीने करता येईल. 3. सद्याच्या तंत्रयुगात अनेक साधनांचा शास्त्रशुद्ध वापर करून आपले माहितीपूर्ण विचार या माध्यमातून सादर करता येईल.

Unit	Content	Hour s	Mark s
सादरीकरण कौशल्य : व्याख्या, स्वरूप, वैशिष्टे, घटक	सादरीकरणाची कौशल्य म्हणजे काय? सादरीकरणाची कौशल्याचे स्वरूप / वैशिष्टे. सादरीकरणाची घटक. तंत्रायुगामध्ये सादरीकरणाची कौशल्याची आवश्यकता. एखादा विषय (Subject/Topic/Issue) सादर करणे.	08	08
सादरीकर ण कौशल्या ची उद्दिष्टे /प्रकार Objectiv	सादरीकरणाची शैली (Style) मांडणी, दिलेल्या विषयावरचा अहवाल देणे (Reporting), अभिप्रेरण करणे (Motivating), प्रबोधन / उद्बोधन / मार्गदर्शन करणे, माहिती तपशील पुरविणे, करमणूक रंजन		
गुण विभागणी of	करणे, लेखी परीक्षा – श्रोत्यांना आपला अनुभव व्यक्त करणे - आंतरांगीय परीक्षा		30 गुण 20 गुण
Presenta tion	दिलेल्या विषयाबाबत खुलासा करणे प्रभावी सादरीकरणासाठी टीप्स.		
सादरीकरणाची प्रक्रिया	नियोजन (Planing) सादरीकरणाचा विषय, संघटन सादर करणे, माहिती घेणे, सराव करणे.	08	
सादरीकारणाची फायदे संधी	श्रोतृवर्गास विषय कमी वेळात समजून सांगणे, शंकाकुशंका, गैरसमज, प्रश्न यांचे निराकरण, विषयासंबंधी स्पष्टता, कंपनी उद्योगासाठी फायदा, सादरकर्त्यासाठी फायदे,	07	07
एकूण ३० तास			

एकूण गुण	50 गुण
----------	--------

Exam Duration	2 Hours	गुण
प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	प्रश्न : 1 अभ्यास घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न : 2 अभ्यास घटकावर 01 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रश्न : 3 अभ्यास घटकावर 01 लघूत्तरी प्रश्न	12 गुण 12 गुण 06 गुण
एकूण गुण		30 गुण
अंतर्गत मूल्यमापन	अभ्यासक्रमाशी निगडीत घटकावर गृहपाठ (Assignment)	20 गुण
एकूण गुण		50 गुण

संदर्भ ग्रंथ :

- 1) सॉफ्ट स्किल्स – अर्थात मृदू कौशल्य -
- 2) ले. प्रा. सुधीर सेवेकर प्रकाशक : विद्या बुक्स पब्लिशर्स, औरंगपुरा, संभाजीनगर, औरंगाबाद.
- 2) व्यक्तिमत्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्य - संपादक : डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेंद्र लेंडे, डॉ. वंदना महाजन
प्रकाशक : अथर्व पब्लिकेशन धुळे, जळगाव.
- 3) वक्तृत्व श्रुती वडगावकर

संत गाडगे बाबा अमरावती विश्वविद्यालय, अमरावती
NEP-2020 के अनुसार पाठ्यक्रम शैक्षणिक सत्र 2025 - 2026
विद्याशाखा : विज्ञान और तकनीकी (Faculty of Science & Technology)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Program **B.Sc.II** -Year -
Semester - IV
बीएस.सी. द्वितीय वर्ष-सत्र- 4
Generic Open Elective Course (GOEC)

Semester	Level	Vertical Type(c)	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per week)	Total teaching Hours	Exam Marks	Internal Marks	Total Marks
B.Sc Semester-IV	5	GOEC-Hindi Language	125250	हिंदी नाटक	2	2	2	30	30	20	50

Course Objective : / पाठ्यक्रम की निष्पत्ति (PSOs):	1. अहिन्दी भाषी छात्रों में हिंदी भाषा के प्रति रूचि निर्माण करना। 2. हिंदी नाटक विधा की जानकारी से छात्रों को अवगत करना। 3. 'अंधों के हाथी' नाटक के माध्यम से 'व्यंग्य' विधा से छात्र परिचित होंगे। 4. छात्र हिंदी के प्रमुख व्यंग्यकार शरद जोशी के व्यक्तित्व एवं कृतित्व से अवगत होंगे। 5. छात्रों के साहित्यिक ज्ञान को समृद्ध एवं सशक्त करना। 6. छात्रों में हिंदी भाषा में व्यवहार एवं प्रयोग करने की क्षमता को विकसित करना। 7. छात्रों में सामाजिक दायित्वों के प्रति जागरूकता निर्माण करना।
Course Outcomes / प्रश्नपत्र की निष्पत्ति (Cos):	1. हिंदी की विभिन्न साहित्यिक विधाओं से परिचित होंगे। 2. व्यंग्य विधा के अध्ययन के माध्यम से छात्रों में हिन्दी भाषा के प्रति रूचि बढ़ेगी। 3. हिंदी की विविधता और संपन्नता को छात्र समझेंगे। 4. हिंदी भाषा के साथ-साथ हिन्दी की साहित्यिक संपन्नता का ज्ञान छात्र प्राप्त करेंगे। 5. हिंदी की विविधता और संपन्नता से छात्रों की संवेदनाएं संस्कारित होगी।

पाठ्यक्रम/Syllabus

Course Code :125250

Course Title : हिंदी नाटक

पाठ्यपुस्तक : "अंधों का हाथी" (नाटक)- शरद जोशी

प्रकाशक : राजकमल प्रकाशन प्रा.लि.1-बी, नेताजी सुभाष मार्ग, दरियागंज नई दिल्ली-110 002

इकाई (Unit)	पाठ्यक्रम (Syllabus)	कुल तासिकाएँ (Total Period)
इकाई 1	❖ हिन्दी नाटक उद्भव और विकास ❖ हिन्दी नाटक विधा का सामान्य परिचय एवं विशेषताएँ	6 घण्टे
इकाई 2	हिन्दी नाटक की प्रमुख धाराओं की विशेषताएँ ❖ पौराणिक नाटक ❖ ऐतिहासिक नाटक ❖ सामाजिक नाटक ❖ समस्याप्रधान नाटक	5 घण्टे
इकाई 3	❖ शरद जोशी का व्यक्तित्व एवं कृतित्व	5 घण्टे
इकाई 4	❖ अंधों का हाथी (नाटक)- शरद जोशी	14 घण्टे
	कुल	30 घण्टे

प्रश्नपत्र का प्रारूप / Question Paper Format

इकाई -1	प्रथम इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखने होंगे।	4*2 = 8 अंक
इकाई-2	द्वितीय इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा।	7*1=7 अंक
इकाई- 3	तृतीय इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखने होंगे।	4*2 =8 अंक
इकाई- 4	चतुर्थ इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा।	7*1=7 अंक
कुल अंक		30 अंक

आंतरिक मूल्यांकन / Internal Assessment

अ.क्र	किताब का नाम	लेखक का नाम	प्रकाशक
1	प्रेमचंद	सं. सत्येन्द्र	राधाकृष्ण प्रकाशन प्राइवेट लिमिटेड जी-17, जगतपुरी, दिल्ली
2	निर्मला	प्रेमचंद	लोकभारती प्रकाशन, इलाहबाद

1	10 अंक के लिए संपूर्ण पाठ्यक्रम पर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जाएंगे।	10 अंक
2	अंतर्गत इकाई जाँच-परीक्षा (Unit Test)	10 अंक
कुल अंक		20 अंक

संदर्भ ग्रंथ सूची

3	अंधों का हाथी	शरद जोशी	राजकमल प्रकाशन प्रा. लि. 1-बी, नेताजी सुभाष मार्ग, दरियागंज नई दिल्ली-110 002
4	प्रेमचन्द के कथा साहित्य में नारी समस्याएँ	डॉ. सौ. मेहर दत्ता पाथरीकर	शैलजा प्रकाशन 57-पी, कुंज विहार-11 कानपुर-208011
5	कथा शिल्पी प्रेमचन्द	डॉ. अनुराधा मिश्रा	चन्द्रलोक प्रकाशन 132, शिवराम कृपा, मयूर पार्क, कानपुर
6	शरद जोशी	रमेश दवे	साहित्य अकादेमी रविन्द्र भवन, 35 फिरोजशाह मार्ग, नई दिल्ली-न 110001
7	हिन्दी उपन्यास की दिशाएँ	डॉ. वेदप्रकाश अमिताभ	गोविन्द प्रकाशन, सदर बाजार, मथुरा-281001
8	हिंदी के सांस्कृतिक उपन्यास	डॉ. सी. चेत्रकेशवुलु	अन्नपूर्णा प्रकाशन, 127/1100 डब्ल्यू-1, साकेत नगर, कानपुर-208 011
9	हिन्दी उपन्यासों में शैक्षिक समस्याएँ	डॉ. नीता पांढरीपाड़े	अन्नपूर्णा प्रकाशन, 127/1100 डब्ल्यू-1, साकेत नगर, कानपुर-208 011
10	हिन्दी उपन्यासों का मनोवैज्ञानिक अध्ययन	डॉ. एम. वेंकटेश्वर	अन्नपूर्णा प्रकाशन, 127/1100 डब्ल्यू-1, साकेत नगर, कानपुर-208 011
11	समकालीन हिन्दी नाटक	डॉ. वसंत माळी डॉ. प्रमोद पाटील	पूजा पब्लिकेशन 6-B, बौद्धनगर, नौबस्ता, कानपुर-208021
12	प्रेमचन्द के उपन्यास पुनर्मूल्यांकन	डॉ. कानुभाई बिछीयाभाई निनामा	अभय प्रकाशन, 6A/540, आवास विकास हंसपुरम कानपुर-208021
13	वाक्, नए विमर्शों का त्रैमासिक	संपादक : सुधीश पचौरी	वाणी प्रकाशन 4695, 21-ए, दरियागंज, नयी दिल्ली 110 002
14	आलोचना त्रैमासिक	संपादक आशुतोष कुमार संजीव कुमार	राजकमल प्रकाशन 1-बी नेताजी सुभाष मार्ग, दरियागंज नई दिल्ली-110 002
15	समकालीन भारतीय साहित्य (साहित्य अकादेमी की द्वैमासिक पत्रिका)	सं. विश्वनाथ प्रसाद तिवारी चंद्रशेखर कंबार के. श्रीनिवासराव	साहित्य अकादेमी रविन्द्र भवन, 35 फिरोजशाह मार्ग, नई दिल्ली-न 110001

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.Sc II (Semester-IV)

Vertical - C Generic / Open Elective Courses (OE) Sanskrit

Subject code - 125270

Subject Title - Theory IV **संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र लब्धप्रणाशम्**

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	IV	125270	संस्कृतनीतिकथा पञ्चतन्त्र लब्धप्रणाशम्	02	30	2 Hrs.	50

B.Sc Science Languages Syllabus for Semester III and IV as per NEP 2020:

Course Objectives	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृत नीतिसाहित्यातील ग्रंथांची ओळख करून देणे. 2. विद्यार्थ्यांना नीतिकथांमधून व्यक्त होणाऱ्या विविध नीतिमूल्यांचे ज्ञान प्राप्त करून देणे. 3. विद्यार्थ्यांना नीतिकथांमधील तर्कशुद्धता व वास्तववाद समजावून देणे. 4. विद्यार्थ्यांच्या मनात नीतिसाहित्याच्या सामाजिक व वैयक्तिक महत्त्वाची जाणीव निर्माण करणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील नीतिविषयक ग्रंथाचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना नीतिकथांमध्ये वर्णित विविध नीतिविषयांचे ज्ञान होईल. 3. विद्यार्थ्यांना नीतिकथातील तर्कशुद्ध व वास्तववादी विचारांची ओळख होईल. 4. विद्यार्थ्यांना नीतिसाहित्याचे महत्त्व आत्मसात करता येईल.

Unit System	Contents	Teaching Hours
Unit I	गङ्गादत्तमण्डूककथा, जलस्थितवानरकथा	08
Unit II	करालकेशरसिंहकथा, कुम्भकारकथा	07
Unit III	चतुरकशृगालकथा, शुद्धपटरजकथा	08
Unit IV	चित्रांगसारमेयकथा, घण्टाबन्धउष्ट्रकथा	07

References : काळे, म. र. पंचतंत्र: विष्णुशर्मा विरचित. मोतीलाल बनारसीदास, 1968

Model Questions External – 30	वरील चारही घटकावर आधारीत 02 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी सात म्हणजे एकूण 14 गुणांकरिता विचारले जातील. वरील चारही घटकावर आधारीत 04 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी चार म्हणजे एकूण 16 गुणांकरिता विचारले जातील. (वरील दोन्ही प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय राहतील)	
Internal – 20	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Marks) घटक चाचणी - 20 गुणवरील चारही घटकाशी संबंधित राहिल	
1	५ गुणांसाठी संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील. Continuous Assessment Test CAT 1 (at least three) - 05 Active Participation in Department Activities CAT 2 - 05	10
2	Submission of Home assignment Cat - 3 - 5 परिसंवाद- 05	10

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.SC- PART-II, SEMESTER-IV

Generic Open Elective (GOEC)

MINTAQA-E-BARAR KA SHA'IRI ADAB

منطقہء برار کا شعری ادب

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5	IV	125290	Mintaq-e-Barar ka Sha'iri Adab منطقہء برار کا شعری ادب	2	30	Two Hour	30 + 20 = 50

نصابی خاکہ

1. طلباء کو برار کے شعری ادبی ورثے سے روشناس کروانا۔ 2. کلاسیکی اور جدید غزل کے امتیازات کو سمجھنے کی صلاحیت پیدا کرنا۔ 3. برار کے معروف شعرا کے کلام کا فنی، فکری اور لسانی تجزیہ کروانا۔ 4. نظم، غزل اور قطعہ جیسے اصنافِ سخن کی ساخت، اسلوب اور رجحانات پر روشنی ڈالنا۔ 5. مقامی شعری ادب کے تاریخی پس منظر اور ارتقائی سفر سے آگاہی دینا۔ 6. براری شعرا کے کلام میں موجود علاقائی، تہذیبی اور ثقافتی رنگوں کا مطالعہ کروانا۔ 7. تنقیدی مطالعے کے ذریعے شعری جمالیات، علامتوں، استعاروں اور محاکات کو سمجھنے کی مشق دلانا۔ 8. طلباء میں تحقیق، تجزیہ اور تخلیقی مطالعے کی صلاحیت کو فروغ دینا۔ 9. برار کے شعری ادب کو قومی اور عالمی اردو ادب کے تناظر میں پرکھنے کی بصیرت پیدا کرنا۔ 10. طلباء کو مقامی ادبی شخصیات کی تخلیقی خدمات کے حوالے سے تحقیقی مقالہ نویسی کے لیے تیار کرنا۔	Course Objectives نصابی اہداف
1. طلباء برار خطے کے شعری ادب کی نمایاں خصوصیات اور اس کے شعرا سے بخوبی واقف ہوں گے۔ 2. طلباء کلاسیکی اور جدید غزلوں کا موازنہ تنقیدی زاویے سے کرنے کے قابل ہوں گے۔ 3. نظم، قطعہ اور غزل میں موضوعاتی تنوع اور فنی ہنر مندی کی شناخت کر سکیں گے۔ 4. براری شعرا کے کلام میں تہذیبی، فکری اور روحانی پہلو تلاش کرنے کی صلاحیت حاصل کریں گے۔ 5. طلباء علاقائی ادب کو قومی ادب سے جوڑنے والے عناصر کی نشاندہی کر سکیں گے۔ 6. شعری اصناف کے اسلوب، علامتی اظہار اور جمالیاتی اقدار کا مطالعہ مؤثر انداز میں کر سکیں گے۔ 7. ادبی تنقید کے اصولوں کو بروئے کار لا کر اشعار کا گہرا تجزیہ کرنے کے قابل ہوں گے۔ 8. تحقیقی و تنقیدی صلاحیتوں کو استعمال کرتے ہوئے علاقائی شاعری پر مزید مطالعہ و تحقیق کے لیے تیار ہوں گے۔ 9. طلباء مختلف شعری اسالیب اور رجحانات کو سماجی، ثقافتی اور ادبی تناظر میں سمجھنے کے قابل ہوں گے۔	Course Outcomes حاصلاتِ تعلم

10. طلباء کلاس روم مباحثوں، پریزنٹیشنز اور تحریری اسائنمنٹس کے ذریعے اپنی علمی و ادبی اظہار خیال کی صلاحیت کو بہتر بنا سکیں گے۔	
---	--

HOURS تدریسی اوقات	CONTENT مشمولات	UNIT NO. یونٹ نمبر
07	1. سن لے مرشد سوں حال کے باتاں : شاہ سید غلام حسین ایلچپوری 2. باغ فردوس سے کیا کام ہے سرکار مجھے : منشی محمد حیات خاں مظہر 3. رہے سلامت غم محبت، کہاں کہاں اپنے کام آیا : مصور کارنجوی 4. مخمور اداے ساقی ہے، محروم دل ناکام نہیں : عبدالرشید کیفی	یونٹ اول کلاسیکل غزل
08	1. میرے موتی ہیں خذف، خاک ہے میرا سونا : سید صفدر 2. کوئی گذرا ہے مجھے چھوٹا ہوا : منصور اعجاز 3. اک اعتدال ازل تا ابد ضروری ہے : محبوب راہی 4. نقوش پا میں تجلی وجود کی بابا : متین ایلچپوری	یونٹ دوم جدید غزل
07	1. وطن : قیصر بدنیروی 2. ابر و باد : منظور حسین شور 3. عورت : محمد ایوب صابر 4. جلیں آتشکدے : منظور الامین	یونٹ سوم نظم
08	1. قطعات : مشکل افکاری 2. قطعات: منشاء الرحمن خان منشاء	یونٹ چہارم قطعات

انتخابِ ادبیاتِ برار مرتب: ڈاکٹر محمد عظیم الدین ISBN: 978-93-49456-11-2 ناشر: مدر انڈیا پبلیکیشن، جمیل کالونی، امروتی، مہاراشٹر. 444605 ----- Intekhab-e-Adabiyyat-e-Barar Edited by: Dr. Mohammed Azeemuddin ISBN: 978-93-49456-11-2 Publisher: Mother India Publication, Jamil Colony, Amravati, Maharashtra. PIN: 444605	Text/Reference Books ٹیکسٹ/حوالہ جاتی کتاب
--	---

Marks نمبرات	Evaluation Procedure تشخیص کا طریقہ کار	Evaluation Types تشخیص کی اقسام
30	امتحانی پرچے کا نمونہ ❖ سوال نمبر 1: (یونٹ اول پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے - (10 Marks) ❖ سوال نمبر 2: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے - (10 Marks)	University Examination

	❖ سوال نمبر 3: (یونٹ سوم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے۔ (05 Marks) ❖ سوال نمبر 4: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے۔ (05 Marks)	یونیورسٹی امتحان
20	درسگاہی تشخیص (Assessment) 1. تشخیصی جانچ (کلاس ٹیسٹ) 2. اسائنمنٹس / پروجیکٹ 3. پریزنٹیشنز / پرفارمنس 4. کلاس میں شرکت	Internal Assessment درس گاہی تشخیص

===== تمام شد =====

SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY, AMRAVATI

THREE YEAR UNDERGRADUATE PROGRAMME

B.Sc. Science Languages

AEC

Semester - IV

FACULTY: SCIENCE AND TECHNOLOGY

(Courses effective from Academic Year 2025-26)

Under NEP 2020

SYLLABUS

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati
B. Sc. – Part- II Semester - IV
ABILITY ENHANCEMENT COURSE [AEC]
ENGLISH COMMUNICATION AND LIFE SKILLS - IV

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5.0	IV	125212	English Communication and Life Skills - IV	1	15	1 Hr	25 (15+10)

Course Objectives	- To make undergraduate students proficient in everyday communication skills using English language. - To provide them with a solid understanding of the process of interpersonal communication.	
Course Outcomes	At the end of this course, the students will be able to: - Demonstrate moderate ability to understand and write different types of event reports and news reports. - Understand the types and process of interviews. - Know how to prepare themselves for an interview and how to cope with interview anxiety. - Demonstrate the knowledge of interview skills through mock interviews. - Understand the significance of critical thinking and cultivate basic critical thinking skills.	
UNIT	CONTENTS	HOURS
Unit I: Interview Skills	- Definition, purposes and types of interviews: Job interviews, interviews for admission, interviews for scholarships etc. - Preparing for an interview: DOs and DON'Ts. - Coping with interview anxiety. - Mock interviews.	08
Unit II: Critical Thinking	- What is Critical Thinking? - Importance of critical thinking today. - Differentiating between false and authentic information. - Understanding the difference between a fact and an opinion.	07
*Ability Enhancement Course (AEC) is being an interactive mode through demonstration method, the BoS of Science Languages recommended 2xNo.of Batches of the laboratory for the learning hours.		

B.Sc Science Languages Syllabus for Semester III and IV as per NEP 2020:

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ अमरावती NEP 2020 नुसार नियोजित
अभ्यासक्रमातील समाविष्ट घटकाची रूपरेषा

घटक - AEC ABILITY ENHANCEMENT COURSE

शैक्षणिक सत्र 2025-26

विद्याशाखा विज्ञान आणि तंत्रज्ञान भाषा समूह

Science and Technology Science Language Group Minor Discipline

Subject Marathi (भाषा)

Level 5 Vertical C

Credit allotted 01

(01 hours per week)

Course code 125232

शीर्षक - Title AEC (Ability Enhancement Course)

B.Sc. Part 2 (Sem 4)

विषय :- मराठी (संपादन कौशल्य)

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credit	Teaching Hours	Exam Duration	Max. marks
5	04	125232	संपादन कौशल्य	01	1 Hr/ Week	01 Hr	15

Course Objectives अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	• विद्यार्थ्यांचे लेखन आणि भाषिक कौशल्य सुधारण्यास मदत करणे.
	• विद्यार्थ्यांमध्ये उपयुक्त विचार क्षमता विकसित करणे.
	• विद्यार्थ्यांची तपशिलाकडे गांभीर्याने बघण्याची क्षमता विकसित करणे.
	• विद्यार्थ्यांची सांघिक कार्य करण्याची क्षमता विकसित करणे.
Course Outcomes अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	➤ लेखन आणि भाषिक कौशल्य सुधारण्यास मदत होईल.
	➤ उपयुक्त विचार करण्याची क्षमता विकसित होईल.
	➤ तपशिलाकडे गांभीर्याने बघण्याची क्षमता विकसित होईल.
	➤ सांघिक कार्य करण्याची क्षमता विकसित होईल.

Unit	Contents	Hours	Marks
1. संपादन कार्य / कला	1. संपादन म्हणजे काय ? 2. स्मरणिका संपादन 3. महाविद्यालयाच्या वार्षिकांकाचे संपादन 4. गृहपत्रिका , वार्षिक अहवाल संपादन	8	8

2. व्यवहारिक संपादन	1. मुद्रणव्यवहाराचा संक्षिप्त परिचय 2. ललित साहित्याचे संपादन 3. पुस्तकाचे संपादन 4. दैनिके, दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी संपादन	7	7
---------------------	---	---	---

Ability Enhancement Course (AEC) is being an interactive mode through demonstration method, the BoS of Science Languages recommended 2xNo. of Batches of the laboratory for the learning hours.

The above prescribed syllabi should be conducted in an interactive mode through demonstration, using appropriate tools for the batches of the laboratory.

संदर्भ ग्रंथ -

संपादन कौशल्य - आनंद काटीकर

प्रश्नपत्रिका स्वरूप (15 गुण)

घटक एक

प्रश्न क्र. 01 प्रथम घटकांमधून चार लघुत्तरी प्रश्न विचारले जातील त्यापैकी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असेल. (04X 02=08)

घटक दोन

प्रश्न क्र. 02 द्वितीय घटकांमधून तीन दीर्घोत्तरी प्रश्न विचारले जातील त्यापैकी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य असेल (3.5 X 02 = 07)

अंतर्गत मूल्यमापन (10 गुण)

04) दिलेल्या अभ्यासक्रमावर चार गुणांसाठी वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील गुण - 04

05) घटक चाचणी मूल्यमापन गुण - 04

06) उत्स्फूर्त भाषण मूल्यमापन गुण - 02

संत गाडगे बाबा अमरावती विश्वविद्यालय, अमरावती
NEP-2020 के अनुसार पाठ्यक्रम शैक्षिक सत्र 2025- 2026
संकाय : विज्ञान और तकनीकी (Faculty : Science & Technology)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Programme
BSC Part II - Semester- IV (Level-5)
बी.एससी. द्वितीय वर्ष- सत्र- IV (स्तर-5)
ABILITY ENHANCEMENT COURSE (AEC)
क्षमता वर्धन पाठ्यक्रम - Hindi Language- हिंदी भाषा
Course Code : 125252
Course Title: आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -2

Semester	Level	Vertical Type (e)	Course Code	Course Title	Learning Hours	Credits	Teaching Hours (Per week)	Total teaching Hours	Exam Marks	Internal Marks	Total Marks
B.sc.Semester-IV	5	AEC-Hindi Language	125252	आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -2	1	1	1	15	15	10	25

Course Objective : / पाठ्यक्रम की निष्पत्ति (PSOs):	- छात्रों को इस किताब के अध्ययन से उनके लिए यह आत्मविश्वास और प्रेरणादायक सिद्ध होगी । - छात्रों को विभिन्न लेखन कार्य के माध्यम से अध्ययन में रुचि निर्माण होगी। - व्यक्तिगत विकास और व्यवसायिक सफलता की कुंजी सिद्ध होगी । - छात्र के जीवन में निश्चित ही इसके अध्ययन से सकारात्मक बदलाव लाने में सहायक सिद्ध होगी । - हिंदी भाषा की विशेषताओं से छात्रों को परिचित कराना । - हिंदी की विभिन्न विधाओं के ज्ञान को लेकर छात्रों में रुचि निर्माण कराना ।
Course Outcomes / प्रश्नपत्र की निष्पत्ति (Cos):	“जीत आपकी” पुस्तक के अध्ययन से छात्रों में नवचेतना तथा आत्मविश्वास विकसित हुआ । - शिव खेड़ा जी के व्यक्तित्व और कृतित्व के अध्ययन से छात्र परिचित हुए। - छात्रों में इस पुस्तक के अध्ययन से स्व-सहायता और प्रेरणादायक बनने की जिज्ञासा का निर्माण हुई । - छात्रों के जीवन को सफल बनाने में तथा उनमें आत्मविश्वास निर्माण करने में सहायक सिद्ध होगी । - छात्रों में सामाजिक दायित्वों के प्रति जागरूकता निर्माण कराना।

पाठ्यक्रम (Syllabus)**Course Code : 125252****Course Title : आत्मविश्वास और प्रेरणा भाग -2****पाठ्यपुस्तक : “जीत आपकी” - शिव खेड़ा****प्रकाशक : Bloomsbury Publishing India Private Limited**

इकाई (Unit)	पाठ्यक्रम (Syllabus)	कुल तासिकाएँ (Total Period)
इकाई 1	❖ “जीत आपकी” में प्रेरक विचार ❖ जीवन को सफल बनाने में “जीत आपकी” का योगदान	05 घण्टे
इकाई 2	❖ “जीत आपकी” - शिव खेड़ा(अध्याय 6 से 11 तक)	10 घण्टे
	कुल	15 घण्टे

प्रश्नपत्र का प्रारूप / Question Paper Format		
प्रश्न	प्रश्नपत्र का प्रारूप	कुल अंक
प्रश्न-1	इकाई -1 से दो लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखना होगा ।	05 *01 = 05
प्रश्न -2	इकाई -2 से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखने होंगे ।	05 *02 = 10
	कुल अंक	05+10 =15

आंतरिक मूल्यांकन / Internal Assessment

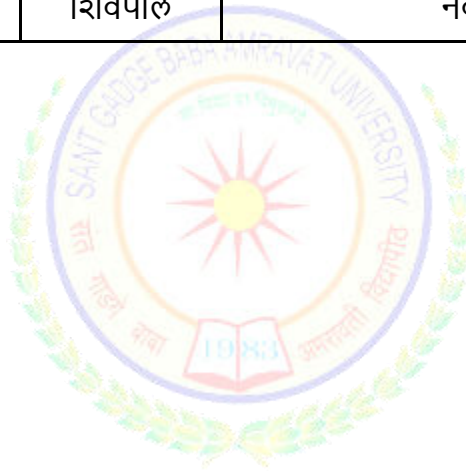
B.Sc Science Languages Syllabus for Semester III and IV as per NEP 2020:

1	05 अंक के लिए संपूर्ण पाठ्यक्रम पर आधारित वस्तुनिष्ठ प्रश्न पूछे जाएंगे।	05 अंक
2	किसी एक सुप्रसिद्ध व्यक्ति का साक्षात्कार	05 अंक
कुल अंक		10 अंक

- ❖ Ability Enhancement Course (AEC) is being an interactive mode through demonstration method, the BOS of Science Languages recommended 2xNo. of Batches of the laboratory for the learning hours.
- ❖ The above prescribed syllabus should be conducted in an interactive mode through demonstration, using appropriate tools for the batches of the laboratory.

संदर्भ ग्रंथ सूची

अ.क्र	किताब का नाम	लेखक का नाम	प्रकाशक
1	जीत आपकी	शिव खेड़ा	Bloomsbury Publishing India Private Limited, New Delhi
2	सोच बदलो जिंदगी बदलो	डॉ. वी. के. सिंह	डॉ. वी. के. सिंह
3	आपके अवचेतन मन की शक्ति	डॉ. जोसेफ मर्फी	पामर पब्लिशिंग
4	मृत्युंजय	शिवपाल	नवजीवन प्रकाशन

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
NEP 2020 नुसार अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष 2025-26
विद्याशाखा: विज्ञान (Faculty: Science)

Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Programme
(बी. एस्सी द्वितीय वर्ष –सत्र 4- स्तर 5)

Second Year: Semester 4 Level 5

Vertical-e

Course code: 125272

Ability Enhancement Course (AEC)

Title- अभ्यासपत्रिका 4

Sanskrit

Level	Semester	Course code	Course name	Credit	Teaching hours	Exam Duration	Max marks	Internal marks	Total
5.0	4	125272	संस्कृत भाषाकौशल्य -2	1	1	1 hr.	15	10	25

Course Objectives अभिप्रेत उद्दिष्ट	1. संस्कृत भाषेतील औपचारिक वाक्यरचनेचा परिचय होणे. 2. संस्कृत भाषेतील सोप्या वाक्यरचना व विविध वाक्यप्रकार समजणे. 3. लकार, विभक्तीयांसारख्या मूलभूत व्याकरणिक घटकांची ओळख होणे. 4. संस्कृतमधील समास आणि धातुसाधित अव्ययेयांचे
--	--

	व्याकरणिक व भाषिक महत्त्व समजणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	1. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील औपचारिकवाक्यांचा परिचय होईल. 2. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील सोप्या वाक्यांचा व वाक्यप्रकारांचा परिचय करून होईल. 3. विद्यार्थ्यांना लकार, विभक्ती आदींची ओळख होईल. 4. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील समास व धातुसाधित अव्यये यांचे महत्त्व अवगत होईल.

Unit	Content	Workload Allotted	Weightage of marks allotted
Unit I	दृष्टः मया व्याघ्रः (सतिसप्तमीवाक्यपरिचय) लोकमातरः नद्याः (कर्मणि व भावे प्रयोग)	7 Hr	7 Marks
Unit II	शङ्करभट्टः शास्त्री सञ्ज्ञातः। (कृदन्तपरिचय) वणिक्कथा (भविष्यकाळपरिचय)	8 Hr	8 Marks
References	संस्कृतपुष्पमाला – नागपुर विद्यापीठ प्रकाशन, नागपुर		
Model Questions	वरील दोनही घटकावर आधारित 1 दीर्घोत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 7 गुणांकरिता असेल. वरील दोनही घटकावर आधारित 2 लघुत्तरी प्रश्न प्रत्येकी 4 म्हणजे एकूण 08 गुणांकरिता विचारले जातील.		
External-15 Internal -10 Total -25	अंतर्गत मूल्यमापन (Internal Evaluation) – घटक चाचणी 10 गुण वरील चारही घटकांशी संबंधित 05 बहुपर्यायी प्रश्न 05 गुणांसाठी घटकचाचणीत विचारले जातील. घटक चाचणी- मूल्यमापन (गुण 05)		

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.SC- PART-II SEMESTER-IV

ABILITY ENHANCEMENT COURSE [AEC]

URDU ZABAN, ABLAGH AUR MEDIA

اردو زبان، ابلاغ اور میڈیا

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
5	IV	125292	Urdu Zaban, Ablagh aur Media اردو زبان، ابلاغ اور میڈیا	1	15	One Hour	15 + 10 = 25

نصابی خاکہ

1. اردو زبان میں طلباء کی مہارت کو بڑھانا، تحریری اور زبانی دونوں ابلاغی مہارتوں پر توجہ مرکوز کرنا۔ 2. مختلف پیشہ ورانہ اور سماجی حالات میں اردو کو مؤثر طریقے سے استعمال کرنے کی طلباء کی صلاحیت کو فروغ دینا۔ 3. ابلاغی نظریات کی بنیادی باتوں اور اردو میں ان کے اطلاق سے طلباء کو روشناس کرانا۔ 4. اردو میں ماس کمیونیکیشن اور میڈیا، بشمول صحافت، نشریات، اور ڈیجیٹل میڈیا کا بنیادی جائزہ فراہم کرنا۔	Course Objectives نصابی اہداف
1. طلباء اردو میں مؤثر ابلاغی مہارتوں کا مظاہرہ کر سکیں گے، زبانی اور تحریری دونوں صورتوں میں۔ 2. طلباء ابلاغ کے اصولوں کو حقیقی دنیا کے حالات پر لاگو کر سکیں گے۔ 3. طلباء مختلف مقاصد کے لیے واضح، جامع، اور قواعد کے لحاظ سے درست اردو تحریر تیار کر سکیں گے۔ 4. طلباء معاشرے میں میڈیا اور ابلاغ کے کردار کو سمجھنے کا مظاہرہ کر سکیں گے۔	Course Outcomes حاصلاتِ تعلم

HOURS تدریسی اوقات	CONTENT مشمولات	UNIT NO. یونٹ نمبر
08	1. ابلاغ کی نوعیت اور عمل۔ 2. ابلاغ کی اقسام: زبانی اور غیر زبانی۔ 3. اردو میں مؤثر سننے اور بولنے کی مہارتوں کو فروغ دینا۔ 4. مؤثر ابلاغ کے لیے ذخیرہ الفاظ اور قواعد کو بہتر بنانا۔ 5. اردو میں رسمی اور غیر رسمی تحریر۔ 6. خطوط نویسی، درخواست نویسی، اور سوانح عمری (Resume) لکھنا۔ 7. رپورٹ نویسی اور تکنیکی تحریر۔ 8. تلخیص نویسی اور خلاصہ کرنا۔	یونٹ اول اردو زبان اور ابلاغی مہارتیں
07	1. انٹرویو کی مہارتیں اور گروپ ڈسکشن۔ 2. پریزنٹیشن کی مہارتیں اور عوامی تقریر۔ 3. کام کی جگہ پر ابلاغ۔ 4. تجارت اور انتظامیہ میں اردو کا استعمال۔ 5. ماس کمیونیکیشن کی بنیادی باتیں 6. اردو صحافت کی تاریخ اور ارتقاء۔ 7. صحافت کی اقسام: پرنٹ، الیکٹرانک، اور ڈیجیٹل۔ 8. اردو میں خبر نویسی اور رپورٹنگ۔	یونٹ دوم پیشہ ورانہ ابلاغ اور میڈیا میں اردو

1. مبادیات صحافت: جاوید حیات 2. فن صحافت: رحم علی الہاشمی 3. اردو مکتوب نگاری: شاداب تبسم 4. مواصلاتی مہارت: احمد نثار 5. فن مضمون نگاری: آفتاب اظہر صدیقی 6. اردو زبان و قواعد: شفیع احمد صدیقی	Reference Book حوالہ جاتی کتب
--	---

Marks نمبرات	Evaluation Procedure تشخیص کا طریقہ کار	Evaluation Types تشخیص کی اقسام
15	امتحانی پرچے کا نمونہ سوال نمبر 1: (یونٹ I کی بنیاد پر): 04 میں سے 02 سوالوں کے جوابات دینے ہیں۔	Class Examination اختتامی امتحان

	سوال نمبر 2: (یونٹ II کی بنیاد پر) : 04 میں سے 02 سوالوں کے جوابات دینے ہیں -	
10	درسگاہی تشخیص (Assessment) 1. مسلسل تشخیصی ٹیسٹ 2. اسائنمنٹس 3. پریزنٹیشنز 4. کلاس میں شرکت	Internal Assessment درس گاہی تشخیص

تمام شد =====

=====

**SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY,
AMRAVATI**

THREE YEAR UNDERGRADUATE

PROGRAMME B.Sc Science Languages SEC Semester - IV

FACULTY: SCIENCE AND TECHNOLOGY

(Courses effective from Academic Year 2025-26)
Under NEP 2020

SYLLABUS

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.Sc. – Part II Semester IV

SKILL ENHANCEMENT COURSE

ENGLISH FOR EMPLOYABILITY – IV

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	III	125214	English for Employability - IV	2	30	2 Hrs	50

Course Objectives:

- To improve learners' professional English competence, enabling them to adapt seamlessly to diverse workplace environments.
- To help them develop intercultural communication skills for online and offline communication in professional settings.
- To strengthen persuasive and analytical communication skills for effective interaction in complex professional contexts.

- To help them acquire advanced professional writing and presentation skills.

Course Outcomes

Students will be able to:

- Use persuasive language in negotiations and workplace interactions.
- Demonstrate competence in technical documentation and workplace records.
- Adapt language to different cultural and professional environments.
- Communicate effectively in virtual/remote work settings.

CONTENTS

Unit I - Workplace Communication Skills

- Professional etiquettes in oral and written communication
- Negotiation skills and persuasive techniques
- Handling workplace conflicts through communication
- Introduction to intercultural communication and its importance

Unit II – Writing Skills for Professional Communication

- Drafting concise and impactful digital posts/emails
- Writing user manuals, guidelines, SOPs
- Agenda, minutes of meetings
- Writing product/service descriptions

Unit III: Communication Skills for Digital Platforms:

- Understanding etiquettes for online meetings.
- Email etiquettes
- Being a responsible social media user: Dos and Don'ts for social media use
- Understanding the importance of data privacy and data security

Unit IV: Life Skills for a Successful Professional:

- Time Management: avoiding procrastination and meeting timelines.
- Stress Management: understanding the causes of stress, differentiating between reaction and response, importance of healthy habits as stress-busters.
- Teamwork: reducing workplace stress through delegation of work and sharing responsibilities, understanding the importance of teamwork and collective efforts.

Note: Skill Enhancement Course (SEC) will be taught in an interactive mode through demonstration method. Hence, the BoS of Science Languages recommends 2 batches of 16 students each for practical input during the prescribed learning hours.

Marking scheme

Theory: 30 marks

Internal Assessment: 20 marks

TOTAL: 50 marks

Question Paper Pattern for Theory

Time: 2 Hours

Total Marks: 30

Question No. 01

(a) TWO short answer questions to be attempted out of FOUR, in about 50 words from the topics given in Units I and II **(2 x 5) 10 marks**

(b) ONE long answer questions to be attempted out of TWO, in about 100 words from the topics given in Units I and II **(1 x 5) 05 marks**

Question No. 02

(a) TWO short answer questions to be attempted out of FOUR, in about 50 words from the topics given in Units III and IV **(2 x 5) 10 marks**

(b) ONE long answer questions to be attempted out of TWO, in about 100 words from the topics given in Units III and IV **(1 x 5) 05 marks**

Distribution of 20 Marks and Scheme of Internal Assessment

- Unit Tests (at least two) - 10
- Home assignment - 10

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
एनईपी 2020 नुसार नियोजित अभ्यासक्रमातील समाविष्ट घटकाची रूपरेषा
विषय – SEC (Skill Enhancement Course)
विद्याशाखा - विज्ञान आणि तंत्रज्ञान (विज्ञान भाषा समूह)
Science and technology (Science Language Group)
Subject – Skill Enhancement Course
Level - 5
Vertical - D
Credit allotted 02 (02 Hours per Week)
Course code 125235
शीर्षक / Title - कौशल्य वृद्धी अभ्यासक्रम / SEC (Skill Enhancement Course)
Class - B.Sc. - Part 2 (SEM - IV)
Academic Year 2025-26

LEVEL	SEMESTER	COURSE CODE	COURSE NAME	CREDITS	TEACHING HOURS	EXAM DURATION	MODE OF EXAM	MARKS
5.0	B.Sc. Sem. IV	125235	SKILL ENHANCEMENT COURSE (कौशल्य वृद्धी अभ्यासक्रम)	02	02 Hrs / Week	2 Hrs	COLLEGE LEVEL	MAX. 30

Course Objective

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	➤ विद्यार्थ्यांना रोजगाराची संधी म्हणून निवेदन कौशल्य शिकविणे.
	➤ मजकूर लेखन कौशल्यातून विद्यार्थ्यांसाठी रोजगार संधी विकसित करणे.
	➤ अभिनय कौशल्यातून कला आत्मसात करून घेणे.
	➤ ब्लॉग लेखनाच्या माध्यमातून आपली मते विकसित करण्याचे कौशल्य निर्माण करणे.
	➤ व्यावसायिक आणि शैक्षणिक क्षेत्रासाठी आवश्यक असलेली लेखन कौशल्य आत्मसात करणे.

Course Outcome

अभ्यासक्रमाची फलनिष्पत्ती	➤ विद्यार्थी रोजगाराची संधी म्हणून निवेदन कौशल्य आत्मसात करतील.
	➤ मजकूर लेखन कौशल्यातून विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधीसह लेखन कौशल्य प्राप्त होईल.
	➤ अभिनय कौशल्याच्या माध्यमातून रोजगाराचे सशक्त माध्यम म्हणून विद्यार्थी अभिनय क्षेत्र स्वीकारतील.
	➤ लेखनाचे माध्यमातून विद्यार्थी आपले मत नोंदविण्यास सक्षम होतील.
	➤ व्यावसायिक आणि शैक्षणिक क्षेत्रासाठी आवश्यक असलेले लेखन करण्यात विद्यार्थी सक्षम होतील.

Course

No.	Unit	Authors	Hours	Marks
1.	➤ निवेदन कौशल्य	डॉ. कोमल ठाकरे	०८	०९
2.	➤ मजकूर लेखन कौशल्य	डॉ. स्वाती दामोदरे	०७	०९
3.	➤ अभिनय कला	डॉ. सुनील रामटेके	०६	०६
4.	➤ ब्लॉग लेखन	डॉ. अजय देशपांडे	०८	०६

Exam/Marks

परीक्षा / वेळ	प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप	गुण
अंतर्गत परीक्षा / ०२ तास	प्रश्न १ दीर्घोत्तरी प्रश्न	०८
	प्रश्न २ दीर्घोत्तरी प्रश्न	०८
	प्रश्न ३ लघुत्तरी प्रश्न	०४
	प्रश्न ४ लघुत्तरी प्रश्न	०४
	प्रश्न ५ बहुपर्यायवाचक प्रश्न (प्रत्येकी ०१ गुण)	०६
	कमाल गुण→	३०

अंतर्गत मूल्यमापन (२० गुण)

- 01) दिलेल्या अभ्यासक्रमावर वस्तुनिष्ठ प्रश्न विचारले जातील गुण - ०४
- 02) घटक चाचणी मूल्यमापन गुण - ०८
- 03) विषयानुकूल सादरीकरण मूल्यमापन गुण - ०८

संत गाडगे बाबा अमरावती विश्वविद्यालय, अमरावती
SANT GADGE BABA AMRAVATI UNIVERSITY, AMRAVATI
संकाय : विज्ञान और तकनीकी (Faculty of Science & Technology)
B.Sc.- Part II Semester- IV 2025-2026
Skill Enhancement Course - SEC
कौशल वृद्धि पाठ्यक्रम- द्वितीय भाषा - हिंदी भाषा
'सृजनात्मक लेखन' लेखक : हरीश अरोड़ा, अनिल कुमार सिंह
प्रकाशक : यश पब्लिकेशंस, दिल्ली -110032
Course Code - 125253
Course Title : सृजनात्मक लेखन

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max marks	Internal Marks	Total Marks
5.0	IV	125253	सृजनात्मक लेखन	2	30 Hours	2 Hours	30	20	50

Course Objective : / पाठ्यक्रम की निष्पत्ति (PSOs):	- वर्तमान समय में छात्रों को सृजनात्मक लेखन के अर्थ व उसके महत्व का परिचय प्राप्त कराना। - सृजनात्मक लेखन के माध्यम से छात्रों में सृजनात्मक लेखन को लेकर रूचि निर्माण कराना। - जनसंचार माध्यमों में सृजनात्मक लेखन के महत्व से छात्रों को परिचित कराना। - कविता, कहानी तथा वार्ता लेखन के ज्ञान को लेकर छात्रों में रूचि निर्माण कराना।
Course Outcomes / प्रश्नपत्र की निष्पत्ति (Cos):	- रोजमर्रा के जीवन में सृजनात्मकता को पहचानते हुए कला को परिभाषित कर सकेंगे। - सृजनात्मक लेखन की प्रक्रिया को समझकर छात्र सृजनात्मक लेखन के महत्व को समझेंगे। - जनसंचार माध्यमों में सृजनात्मक लेखन के योगदान को लेकर छात्रों की निजी स्तर पर सृजनात्मक लेखन कार्य करने में रुचि बढ़ेगी। - कविता, कहानी तथा वार्ता लेखन के अध्ययन के माध्यम से छात्रों में इन विधाओं को लेकर रूचि निर्माण होगी।

B.Sc. Second Year: Semester- IV (Level- 5.0)

(बीएस.सी. द्वितीय वर्ष-सत्र- IV स्तर-5.0)

Course Code- 125253

कौशल वृद्धि पाठ्यक्रम- द्वितीय भाषा- हिंदी

SEC- Skill Enhancement Course – Hindi Bhasha

‘सृजनात्मक लेखन’ लेखक : हरीश अरोड़ा, अनिल कुमार सिंह

प्रकाशक : यश पब्लिकेशंस, दिल्ली -110032

Course Title : सृजनात्मक लेखन

इकाई (Unit)	पाठ्यक्रम(Syllabus)	कुल तासिकाएँ (Total Period)
इकाई 1	सृजनात्मक लेखन का सामान्य परिचय ❖ सृजनात्मक लेखन अर्थ, क्षेत्र ❖ सृजनात्मक लेखन का महत्त्व ❖ सृजनात्मक लेखन के उद्देश्य	8
इकाई 2	सृजनात्मक लेखन की पृष्ठभूमि ❖ सृजनात्मक लेखन के प्रकार ❖ सृजनात्मक लेखन के विविध रूप ❖ सृजनात्मक लेखन का दायरा	7
इकाई 3	सृजनात्मक लेखन ❖ कैसे बनती है कविता ❖ कैसे लिखते हैं कहानी ❖ कैसे लिखते हैं वार्ता	8
इकाई 4	जनसंचार माध्यमों के लिए लेखन ❖ यात्रा वृत्तांत लेखन ❖ साक्षात्कार लेखन ❖ खेलों के लिए लेखन ❖ रेडियो के लिए समाचार लेखन	7

प्रश्नपत्र का प्रारूप

इकाई - 1	प्रथम इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।	4*2 = 8 अंक
इकाई- 2	द्वितीय इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।	7*1=7 अंक
इकाई - 3	तृतीय इकाई से चार लघूत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।	4*2 =8 अंक
इकाई- 4	चतुर्थ इकाई से दो दीर्घोत्तरी प्रश्न पूछे जाएंगे, किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।	7*1=7 अंक
कुल अंक		30 अंक

आंतरिक मूल्यांकन

1	10 अंक के लिए वस्तुनिष्ठ प्रश्न संपूर्ण पाठ्यक्रम पर आधारित पूछे जाएंगे।	10 अंक
---	--	--------

2	वार्ता लेखन	10 अंक
कुल अंक		20 अंक

Reference Books:

अ.क्र.	पुस्तक का नाम	लेखक एवं प्रकाशन
1	सृजनात्मक लेखन	हरीश अरोड़ा, यश पब्लिकेशंस दिल्ली -110032
2	कहानी का रंगमंच	सं. : महेश आनंद
3	रचना की प्रक्रिया	स्तानस्लावस्की, वाणी प्रकाशन नई दिल्ली
4	रचनात्मक लेखन	सं. रमेश गौतम
5	सृजनात्मक लेखन	संपादक- प्रो. कृष्ण कुमार सिंह

संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
 NEP 2020 नुसार अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष 2024-25
 विद्याशाखा: विज्ञान (Faculty: Science)
Three Years- Six Semesters Bachelor's Degree Programme
 (बी. एस्सी प्रथमवर्ष –सत्र 4- स्तर 5.0)
B. Sc. First Year: Semester 4 Level 5.0
Subject- Sanskrit Language(संस्कृतभाषा)
Vertical-c
Skill Enhancement Course (SEC)

Course code: 125275
Title- संस्कृत व्याकरण परिचय (संस्कृतपुष्पमाला)

Lev	Semest	Cours	Course name	credi	Teachin	Exam	Theor	Intern	tot
-----	--------	-------	-------------	-------	---------	------	-------	--------	-----

B.Sc Science Languages Syllabus for Semester III and IV as per NEP 2020:

el	er	e code		t	g hours	Duratio n	y Max marks	al marks	al
5	4	12527 5	संस्कृत व्याकरण परिचय (संस्कृतपुष्पमा ला)	2	2	2hr.	30	20	50

Course Objectives अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे	विद्यार्थ्यांना संस्कृतपाठांच्या साहाय्याने औपचारिकवाक्यांचा परिचय करून देणे. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील सोप्या वाक्यांचा व वाक्यप्रकारांचा परिचय करून देणे. विद्यार्थ्यांना लकार, विभक्ती आदींची ओळख करून देणे. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील समास व धातुसाधित अव्यये महत्त्व पटवून देणे.
Course Outcome अभ्यासपत्रिकेची फलनिष्पत्ती	विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील औपचारिकवाक्यांचा परिचय होईल. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील सोप्या वाक्यांचा व वाक्यप्रकारांचा परिचय करून होईल. विद्यार्थ्यांना लकार, विभक्ती आदींची ओळख होईल. विद्यार्थ्यांना संस्कृतभाषेतील समास व धातुसाधित अव्यये यांचे महत्त्व अवगत होईल.

Unit	Content	Workload Allotted	Weightage of marks allotted
Unit I	दृष्टः मया व्याघ्रः। (सतिसप्तमीरचना)	8 Hr	8
Unit II	लोकमातरः नद्यः। (कर्मणि कर्तरि व भावे) (प्रयोग)	8 Hr	8
Unit III	शङ्करभट्टः शास्त्री संजातः। (कृदन्तपरिचय)	7 Hr	7
Unit IV	हरिद्वारम् (अव्यय परिचय)	7 Hr	7
References	संस्कृतपुष्पमाला – नागपुर विद्यापीठ प्रकाशननागपुर ,		
Model Questions	अंतर्गत मूल्यमापन स्वरूप 1) मौखिक परीक्षा 20 गुण 2) पाठावरील व्याकरणावर परीक्षा 20 गुण 3) पाठावरील व्याकरणावर डिसक्शन 10 गुण		

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati

B.SC- PART-II, SEMESTER-IV

Skill Enhancement Course (SEC)

Fundamental of Artificial Intelligence

بنیادیا تِ مصنوعی ذہانت

Level	Semester	Course Code	Course Name	Credits	Teaching Hours	Exam Duration	Max Marks
4.5	IV	125291	Fundamental of Artificial Intelligence بنیادیا تِ مصنوعی ذہانت	2	30	Two Hour	30+20=50

نصابی خاکہ

1. طلبہ کو مصنوعی ذہانت کے بنیادی تصورات اور دائرہ کار سے روشناس کرانا۔ 2. مصنوعی ذہانت (AI) کی تاریخی ارتقاء اور اس کی شاخوں کا تعارف کروانا۔ 3. مشین لرننگ کے اصول، اقسام اور اطلاقات کی سمجھ پیدا کرنا۔ 4. نیورل نیٹ ورکس اور ڈیپ لرننگ کی بنیادی ساخت اور کام کرنے کے طریقے سمجھانا۔ 5. طلبہ کو جدید مصنوعی ذہانت (AI) ٹولز اور ماڈلز کے عملی استعمال سے آگاہ کرنا۔ 6. ڈیٹا سیٹ اور ماڈل ٹریننگ کے مراحل سے طلبہ کو واقف کرانا۔ 7. تصاویر، آواز اور زبان کی پہچان میں مصنوعی ذہانت (AI) کے کردار کی وضاحت کرنا۔ 8. مصنوعی ذہانت (AI) کے اخلاقی، سماجی اور معاشی پہلوؤں پر تنقیدی نظر ڈالنے کی صلاحیت پیدا کرنا۔ 9. طلبہ کو ٹیکنالوجی کے ذریعے مسائل کے حل میں مہارت دینا۔ 10. مستقبل میں مصنوعی ذہانت (AI) کے رجحانات اور ممکنہ اثرات پر علمی بصیرت پیدا کرنا۔	Course Objectives نصابی اہداف
--	---

1. مصنوعی ذہانت کے بنیادی نظریات اور دائرہ کار کو واضح طور پر بیان کر سکیں گے۔ 2. مصنوعی ذہانت (AI) کی تاریخ اور ارتقاء کو مختصر اور درست انداز میں بیان کر سکیں گے۔ 3. مشین لرننگ کی اقسام اور ان کے عملی استعمال کی وضاحت کر سکیں گے۔ 4. معروف مصنوعی ذہانتی ماڈلز (DeepSeek، Gemini، ChatGPT) وغیرہ کو تعلیمی و تحقیقی کام میں استعمال کر سکیں گے۔ 5. نیورل نیٹ ورک کے ڈھانچے اور فعالی تفاعل (Activation Functions) کی عملی سمجھ پیدا کر لیں گے۔ 6. ڈیپ لرننگ تکنیکوں کو تصاویر، آواز اور زبان کی پہچان میں استعمال کر سکیں گے۔ 7. ڈیٹا سیٹ تیار کرنے اور ماڈل ٹرین کرنے کے بنیادی مراحل پر کام کر سکیں گے۔ 8. مصنوعی ذہانت (AI) ٹیکنالوجیز کے اخلاقی اور سماجی اثرات کا تجزیہ کر سکیں گے۔ 9. ٹیکنالوجی پر مبنی مسائل کا سائنسی اور تخلیقی حل تجویز کر سکیں گے۔ 10. مستقبل میں مصنوعی ذہانت (AI) کے امکانات اور خطرات کا تخمینہ لگانے میں علمی بصیرت حاصل کر سکیں گے۔	Course Outcomes حاصلاتِ تعلم
---	--

HOURS تدریسی اوقات	CONTENT مشمولات	UNIT NO. یونٹ نمبر
07	1. مصنوعی ذہانت کی تعریف اور دائرہ کار 2. مصنوعی ذہانت کی مختصر تاریخ 3. مصنوعی ذہانت کی شاخیں (Expert Systems, Natural Language Processing, Robotics) 4. روزمرہ زندگی میں مصنوعی ذہانت (AI) کا استعمال	یونٹ اول مصنوعی ذہانت کا تعارف و تاریخ
08	1. مشین لرننگ کا تعارف 2. مشین لرننگ کی اقسام (Supervised, Unsupervised, Reinforcement) 3. ڈیٹا سیٹ اور ماڈل ٹریننگ کے اصول 4. وسیع لسانی ماڈل (Large Language Model) اور محدود دلسانی ماڈل (Small Language Model) کی مماثلات و اختلافات کا جائزہ عملی مثالیں: مصنوعی ذہانت کے معروف ماڈلز (ChatGPT, Gemini, DeepSeek, Grok, Copilot, Perplexity) کا تعلیم کے حصول اور مسائل کے حل میں استعمال	یونٹ دوم مشین لرننگ کی بنیاديات
07	1. نیورل نیٹ ورک کا بنیادی ڈھانچہ (Weights، Nodes، Layers) 2. سرگرمیاتی افعال (Activation Functions) کا تصور اور اہم اقسام (ReLU، Sigmoid، Tanh) 3. بیک پروپیگیشن (Back propagation) کا اصول اور ماڈل کی درستگی میں کردار 4. ڈیپ لرننگ کی نمایاں ٹیکنالوجیز (CNN تصاویر کے لیے، RNN/LSTM زبان و متن کے لیے) عملی اطلاقات: تصاویر کی پہچان (چہرہ شناخت، میڈیکل امیجنگ)، آواز کی پہچان (Voice Assistants، Speech to Text)، ویڈیو اور آڈیو مواد کی خودکار درجہ بندی (Translate، AI-based NLP Tools)	یونٹ سوم نیورل نیٹ ورکس اور ڈیپ لرننگ
08	1. مصنوعی ذہانت کے معاشرتی و معاشی اثرات 2. AI میں تعصب (Bias) اور شفافیت 3. ملازمتوں پر مصنوعی ذہانت (AI) کا اثر 4. مستقبل میں مصنوعی ذہانت (AI) کی سمت اور ممکنہ خطرات	یونٹ چہارم مصنوعی ذہانت کے فوائد، چیلنجز اور اخلاقی پہلو

• مصنوعی ذہانت اور اردو زبان و ادب: امکانات و مسائل کے آئینے میں از محمد خرم یاسین • مصنوعی ذہانت: باقر نقوی • Artificial Intelligence: A Modern Approach – Stuart Russell & Peter Norvig • Machine Learning – Tom M. Mitchell	Text/ Reference Books ٹیکسٹ/ حوالہ جاتی کتب
---	---

• Deep Learning – Ian Goodfellow, Yoshua Bengio, Aaron Courville • Hands-On Machine Learning with Scikit-Learn, Keras & TensorFlow – Aurélien Géron • Pattern Recognition and Machine Learning – Christopher M. Bishop • Speech and Language Processing – Daniel Jurafsky & James H. Martin	
--	--

Marks نمبرات	Evaluation Procedure تشخیص کا طریقہ کار	Evaluation Types تشخیص کی اقسام
30	امتحانی پرچے کا نمونہ ❖ سوال نمبر 1: (یونٹ اول پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے - (10 Marks) ❖ سوال نمبر 2: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف دو سوالات کے جواب مطلوب ہے - (10 Marks) ❖ سوال نمبر 3: (یونٹ سوم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے - (05 Marks) ❖ سوال نمبر 4: (یونٹ چہارم پر مبنی) : چار سوالات میں سے صرف ایک سوال کا جواب مطلوب ہے - (05 Marks)	College Level Examination کالج سطح کا امتحان
20	درسگاہی تشخیص (Internal Assessment) 1. اسائنمنٹس / پروجیکٹ 3. پریزنٹیشنز / پرفارمنس اور کلاس میں شرکت	Internal Assessment درس گاہی تشخیص

